SAINT-EXUPÉRY

GECE UÇUŞU

Türkçesi: Halil Gökhan

kafekültür

GECE UÇUŞU

GECE UÇUŞU
Antoine de Saint-Exupéry
Türkçesi: Halil Gökhan
72 sayfa

KAFEKÜLTÜR Yayıncılık © 2015
www.kafekitap.com
editor@kafekitap.com

1. BASKI Şubat 2015

Bu eserin basım ve yayım hakları
KAFEKÜLTÜR YAYINCILIK'a ait olup hiçbir koşulda izinsiz
alıntı ve yayın yapılamaz.

KAFEKÜLTÜR Yayıncılık
İslambey Cd. 44/13 34050 Eyüp İstanbul
0212 615 22 99
S. N. 25603

ISBN: 978-605-1431-41-3

Baskı: Ceylan Matbaa Ahmet Uçar
Maltepe Mah D. Paşa Cd.
Güven İş Merkezi No: 83 317-318-319
Zeytinburnu İSTANBUL Tel: 0212 613 10 79
S. N. 23352

ANTOINE DE SAINT-EXUPERY

GECE UÇUŞU

Türkçesi: Halil Gökhan

kafekültür

ANTOINE DE SAINT-EXUPERY: (29 Haziran 1900-31 Temmuz 1944), Fransız pilot, yazar. Fransa'nın Lyon şehrinde doğdu. Beş kardeşin üçüncüsüydü. Aristokrat bir aileye mensup olan Exupéry dört yaşındayken babasını kaybetti. Babasının ardından aile hızla yoksullaştı. Anneleri kültürlü bir kadındı. İlk öğretmenleri anneleri oldu. Exupéry okulda başarılı değildi. Ödevlerle arası yoktu, sürekli ceza alıyordu. Uçaklarla 12 yaşında tanıştı. Evlerinin yanındaki hava alanına gizlice girer uçakları yakından seyrederdi. 12 yaşındayken bir pilot onu uçağına aldı ve uçurdu. Kardeşi Françoís'nın ölümü onu ve ailesini çok sarstı. Liseyi bitirdikten sonra pilot olmayı çok istediği halde annesini kırmamak için denizcilik okuluna kaydoldu. 19 yaşında Ecole des Beaux Arts'da mimarlık fakültesine girdi. 21 yaşında orduya çağrıldı. Eğitimini yarıda bırakıp askere gitti. Askerlik görevini Fransız Hava Kuvvetleri'nde teknisyen olarak yaptı. Strasbourg şehrinde pilotluk eğitimi aldı. Askerliğin ardından ailesinin isteği üzerine Paris'te bir ofiste kamyon satıcısı olarak çalışmaya başladı. Ticaret yaşantısında başarısız oldu. Bu arada yazı yazmaya da başlamıştı.

1926 yılı hayatında bir dönüm noktası oldu: Tekrar uçmaya başlamıştı. Toulouse ve Dakar arasında posta servisi yapan uçağın pilotu olarak göreve başladı. İlk kitabı *Güney Postası*'nı bitirdi. Burada ilk uçuş deneyimlerini anlatıyordu. Aynı şirketin Arjantin bölge sorumluluğuna getirildi. *Gece Uçuşu* adlı romanı Arjantin'deki yaşantısını anlatır. Paris'te evlendi. 35 yaşındayken uçağı arıza yaptı ve Tunus'ta çöle zorunlu iniş yaptı, kayboldu. Dört günlük zorlu çöl macerası ardından bir Bedevi tarafından bulundular. İspanya İç Savaşı boyunca Fransız gazetesi adına muhabir olarak görev yaptı. Havacılık alanında birçok buluşa imza attı. Gece uçuşlarını düzenleyen cihazların geliştirilmesinde katkı sağladı. II. Dünya Savaşı başladığında Fransa, Almanya'nın işgaline uğradı. Komutanları Exupéry'ye sağlık durumunun savaş şartlarına uygun olmadığını söylemesine rağmen o askere yazıldı. Fransa'nın yenilgisi üzerine ABD'ye gitti. Buradayken yazdığı *İnsanların Dünyası* ile *Savaş Pilotu* adlı iki kitabı New York'ta çok tutuldu. En önemli eseri *Küçük Prens*'i de bu dönemde yazdı. Savaşın getirdiği yıkımın ortasında dünyaya bir umut mesajı vermek istiyordu. Bunu *Küçük Prens*'te bir çocuğun gözüyle yapmaya çalıştı. Ülkesinin işgal altındaki durumu onu çok üzmekteydi. Olaylar karşında sessiz kalamayacağına karar vererek ABD ordusuna katılarak yüzbaşı rütbesiyle Kuzey Afrika'ya gitti. Görevi Alman ordularının hareketini havadan izlemekti. Yine böyle bir keşif uçuşu sırasında 31 Temmuz 1944'te uçağı vuruldu ve Marsilya açıklarında denize düştü. Uçağının enkazı 2000 yılında balıkçılar tarafından bulundu.

GECE UÇUŞU

BİRİNCİ BÖLÜM

Uçağın altında kalan tepeler akşamın altın rengi yüzünde gölgeli izler bırakmaya başlamıştı. Ovalar, aydınlanıyordu, ancak yararsız bir ışıkla: Bu ülkede ovalar, kıştan hemen sonra karlarını eritmedikleri gibi, altın renklerini de yitirmek istemezlerdi. Güney kıyılarından Buenos Aires'e giden Patagonya postasını taşıyan pilot Fabien, liman sularından izler taşıyan akşam batışının yaklaştığını, havadaki dinginlikten ve sakin bulutların resmettiği pürüzsüz çizgilerden anlıyordu. Uçak, geniş ve durgun bir koya giriyordu.

Bu dinginlik içinde bir çoban gibi gezinmekte olduğu düşünülebilirdi. Patagonya çobanları bir sürüden ötekine acele etmeksizin giderler. O da bir kentten öbürüne gidiyordu, küçük kentlerin çobanı denilebilirdi ona. Her iki saatte bir nehir kıyısına su içmeye gelen ya da ovada otlayan kentler çıkardı karşısına. Kimi zamanlar, deniz kadar ıssız ve uzunluğu yüz kilometreden daha fazla olan bozkırın ardından canlı çimen okyanusuna benzeyen terk edilmiş bir çiftliğe rastlıyor ve onu hemen kanatlarıyla selamlıyordu.

"İşte San Julian; on dakika sonra yere ineceğiz."

Seyir telsizi, bu haberi hatta bulunan bütün postalara ulaştırıyordu. Macellan Boğazı'ndan Buenos Aires'e değin, iki bin beş yüz kilometre boyunca birbirine benzeyen rıhtımlar sıralanıyordu; ama bu rıhtım, Afrika'daki gizemli son kasaba gibi gecenin sınırlarına açıyordu kendini.

Telsizci, Fabien'e bir kâğıt uzattı:

"Fırtına o kadar güçlü ki çakan şimşekler kulaklarımda patlıyor. San Julian'da geceleyecek misiniz?"

Fabien gülümsedi. Gökyüzü bir akvaryum kadar dingindi ve her rıhtımda görülüyordu ki "Gök mavi, rüzgâr sakin"di.

"Devam edelim," diye karşılık verdi Fabien. Ancak telsizci, fırtınanın, meyve kurtları gibi bir yerlere gizlendiğini düşünüyordu; gece güzel de geçebilirdi, berbat da. Çürümeye hazır olan bu hamurun içine dalmak ona çok zor geliyordu.

Fabien, San Julian'ın üstünde motorun hızını kestiğinde kendini, bitkin hissetti. İnsanların yaşamını tatlılaştıran her şey, evler, küçük kahvehaneler ve ağaçlar devleşmiş, üstüne yürüyordu. Fetih gecelerinde imparatorluğunun toprakları üstündeki insanların basit mutluluğunun farkına varan bir fatihi andırıyordu. Fabien'in silahlarını bırakmaya, üzerindeki ağırlığı, kırıklığı hissetmeye, dinlenmeye ihtiyacı vardı. İstese kılığını değiştirerek pencereden bakınıp duran basit bir adam olabilirdi. Bu küçücük köy bile ona uygun olurdu. Bu karardan sonra rastlantılarla yetinilebilir ve seçilen yaşam sevilebilirdi. Sevgiyle sınırlayabilirdi insan kendini. Fabien orada uzun yıllar yaşamayı, orada sonsuza ulaşmayı istemişti. Çünkü üstünden bir saatliğine geçtiği köyler, yıkılmış duvarlarla çevrili yeşil bahçeler onun dışındaki bir dünyada sonsuza değin yaşayacakmış gibi geliyordu. Köy gitgide tırmanıyor ve ona kucak açıyordu. Fabien dostlukları, güzel kızları, beyaz örtülerin sevimliliğini ve ağır ağır sonsuzluk için yakınlaşan her şeyi düşünüyordu. Köy, duvarların artık saklamadığı bahçelerin gizlerini ortalığa yayarak, alta kayıp gidiyordu. Ancak Fabien, yere inince, taşlar arasında yavaş yavaş hareket eden birkaç insandan başka hiçbir şey görmedi. Bu köy, kıpırtısızlığıyla tutkularının gizemini savunuyor ve tatlılığını reddediyordu. Bunu anlayabilmek için eylemden vazgeçmek gerekti. On dakika sonra Fabien yeniden hareket etmek zorunda kaldı. San Julian'a baktı yeniden: Bir avuç ışıktan başka bir şey görülmüyordu artık, ardından bir avuç yıldız ve son olarak iştahını kabartan bir toz bulutu.

"Kadranları göremiyorum. Işığı yakıyorum."

Düğmelere dokundu, ne var ki kırmızı lambalar bu mavilikte kadran iğnelerini aydınlatmayan, soluk bir ışık gönderdiler. Bir ampulde parmaklarını gezdirdi; parmakları güçlükle ışıldadı.

"Çok erken."

Oysa bastıran gecenin rengi, soluk bir duman gibi kaplıyordu bütün vadileri. Ovalar, vadilerin ayrılmaz bir parçası olmuştu. Bunun yanında köyler bir bir aydınlanıyor, yıldız kümeleri de bundan geri kalmıyordu. Fabien parmağıyla işaret lambalarına
dokunarak onları yakıp söndürüyor ve köylere selam gönderiyordu. Her ev, bir deniz feneri gibi gece yıldızını yakmış, sanki yeryüzü ışıldayan çağrılarla dolmuştu. İnsan yaşamının üstünü örten ne varsa parıldamaya başlamıştı bile. Bu kez Fabien, ağır ve tatlı bir biçimde bir koya girer gibi dalmıştı geceye.
Başını kabinin içine soktu. Göstergeler ışıldamaya başlamıştı. Fabien, bütün rakamları bir bir doğruladı ve hoşnut kaldı bundan. Bu gökyüzüne sıkıca oturmuş varsayıyordu kendini. Parmağını çelik dikmelerden birine koydu ve metalin içinde bir yaşamın oynaştığını hissetti. Metal kıpırdamıyordu. Ancak canlıydı. Beş yüz beygirlik motor gücü, bu maddede çeliğin soğuğunu kadifeye çeviren yumuşak bir titreşime dönüşüyordu. Havada başı dönmüyordu Fabien'in. Sarhoşluk da duymuyordu. Yalnızca capcanlı derisinin altında bir yaşamın varlığını duyumsuyordu.
Bir dünyanın içine kurulmuştu ve rahat bir biçimde yerleşebilmek için dirseklerini oynatıyordu.
Elektrik dağıtım tablosuna dokundu, bağlantıları bir bir gözden geçirdi, biraz yerinde kımıldadı, sırtını yasladı ve yumuşak bir gecenin sırtlanmış olduğu beş tonluk demir yığınını en iyi şekilde hissetmek için en uygun durumu araştırdı. Ardından el fenerini eliyle yokladı, sonra geri yerine bıraktı, yeniden aldı, yerinden oynamadığından emin olduktan sonra her bir manivelayı yoklamak, yerini öğrenmek, parmaklarına kör bir dünyayı öğretmek için yine yerine bıraktı. Sonra, parmakları düğmelere alışınca bir lamba yakıp önünü güzel aygıtlarla donattı ve göstergelerin üzerinde bir suya dalar gibi izledi geceye girişini. Sonra da hiçbir şeyin sallanmadığını, titremediğini ve jiroskobuyla altimetresinin ve motorunun dönüş hızının sabit kaldığını görünce biraz geriledi, ensesini koltuğun meşin kaplamasına dayadı ve açıklanmaz bir umudun tadının çıkarıldığı derin mi derin uçuş düşlerine daldı.

Şimdi, bu çağrılar, bu ışıklar, bu telaşlarla gecenin, yüreğinde bir nöbetçi gibi insanı gösterdiğinin farkındaydı. Gölgede kalan şu basit yıldız, bir evin soyutlanmasıydı. Biri sönmekteydi; bu sevgisinin üzerine kapanan bir evdi. Ya da kaygılarının üstüne kapanan bir ev. Geride bıraktıklarına artık işaret göndermeyen bir evdi bu. Lambaları önünde, dirseklerini masalarına dayamış bu köylüler ne umut ettiğini bilmiyorlar; bilmiyorlar ki arzuları onları örten gecenin içinde, çok uzaklarda taşınıyor. Ancak Fabien bu umudun farkında; Fabien bin kilometredir yanında gelen büyük hava dalgalarının uçağını indirip kaldırdığını biliyor. Tam on fırtına atlatan ve kimi zaman ayışığına rastlayan Fabien, savaşırcasına ışık kümelerine ulaşıyor. Bu insancıklar lambaların çıplak kasaların ı aydınlatmak için yakıldığını sanıyorlar. Ama bu ışık seksen kilometre öteden görülebiliyor ve bir ıssız adadaki deniz fenerini andırıyor.

İKİNCİ BÖLÜM

O sırada üç posta uçağı, güneyde Patagonya'dan, batıda Şili'den, kuzeyde Paraguay'dan Buenos Aires'e doğru ilerliyordu. Geceyarısına doğru Avrupa'ya gidecek olan uçağın kalkması için yük bekleniyordu orada.

Gecede yitip gitmiş üç pilot, her biri ağır mı ağır bir kaportanın arkasında uçuşlarını düşünüyordu ve dağdan inen kaba saba köylüler gibi az sonra ağır ağır koca bir kentin içine ineceklerdi.

Genel ulaşım sorumlusu olan Rivière, Buenos Aires'in iniş pistinde bir aşağı bir yukarı gezinip duruyordu. Tedirgin sayılırdı, çünkü üç uçağın indiği saate dek hiçbir şey belli olmazdı. Geçen her dakikada Rivière, pilotların kaderlerini elinde bulunduruyor, olmadık işlere kalkışıyor ve ekipteki adamlarını gecenin dışına sürükleyip kıyıya çıkarıyordu.

Bir manevracı, Rivière'in yanına gelerek bir telsiz mesajı uzattı:

"Şili postası Buenos Aires'in ışıklarını gördüğünü belirtti az önce."

"İyi."

Çok geçmeden Rivière uçağı işitecekti. Uçak, bu gece bir denizin gizlerini, gelgitlerini, hazinelerini taşıyor ve sanki çıkarıp kumsala bırakıyordu. Sonra iki sırrını daha alacaklardı denizin.

Bugünün işleri bitiverecekti o zaman. Yorgun düşmüş ekip personeli yatmaya gidecek, yerlerini yenileri alacaktı. Ancak Rivière için dinlenme diye bir şey söz konusu olamazdı: Avrupa postası onun sıkıntılarının en büyüğü denilebilirdi. Bu hep böyleydi. Hep böyle. Bu kurt dövüşçü yaşamında ilk kez kendini bıkkın hissetmekten kaygı duyuyordu. Uçakların ortaya çıkışı ne bir savaşı sona erdiren zaferi, ne de mutlu barışın önünü açan bir çağı getirmişti. Onun için her adım daha önce attığı binlerce adımdan biri gibiydi. Rivière'in kollarında yıllardır müthiş bir ağırlık vardı: Umutsuz ve dinlenmesi olmayan bir çaba. "Yaşlanıyorum..." Eylemlerle beslenemediği gün yaşlanmaya başlıyordu. Daha önceleri hiç aklına takılmayan sorunları düşünüyor olması onu kaygılandırmıştı. Buna karşın melankolik mırıltılar halinde geçmişte sürekli olarak kendinden uzaklaştırdığı tatlılıklar gelip onu buluyordu: Kayıp bir okyanus. "Bütün bunlar o denli yakın mıydı?" İnsan yaşamını tatlılaştıran şeyleri "Her şeyin bir yeri, zamanı var," diyerek. Sanki yaşamın bir başka ucunda hayalini kurduğu mutlu dinginliği elde ediyormuş ve gerçekten bir gün her şey için zamanı oluyormuş gibi. Ama barış yoktu. Belki zaferler de hiç yoktu. Bütün postaların bir gün mutlaka yerine ulaşmaları da mutlaklık değildi.

Rivière, çalışmakta olan yaşlı usta Leroux'nun önünde durdu. Leroux da onun gibi kırk yıldır çalışıyordu. Bu çalışma onun da tüm gücünü, alıp götürüyordu. Leroux akşamın onunda ya da geceyarısı evine döndüğünde, bu onun için ne önünde açılmakta olan yeni bir dünya, ne de bir kaçış demekti. Rivière ağır suratını kaldıran ve mavi bir ekseni gösteren bu adama gülümsedi:

"Amma da inatçıymış, ama hallettim onu."

Rivière eksenin üzerine eğildi, mesleğine gömülüp gitmişti.

"Atölyelere bu parçaları daha gevşek bırakmalarını söylememiz gerekecek."

Elini İngiliz anahtarının bıraktığı izlerde gezdirdikten sonra Leroux'ya yüzünü döndü. Bu sert yüz hatlarını görünce tuhaf bir soru takılıyordu dudaklarına. Buna gülüyordu:
"Aşkla çok zaman harcadınız yaşamınız boyunca Leroux, öyle değil mi?"
"Ah, aşk! Müdür Bey, siz de bilirsiniz ki..."
"Siz de benim gibisiniz, bir türlü zamanınız olmadı."
"Hiçbir zaman."
Rivière, verdiği yanıt acı mı diye bu sesin tınısını duymaya çalışıyordu. Elbette acı değildi. Bu adam geçmişte kalan yaşantısından, güzel bir tahtayı cilalamış olan marangoz hoşnutluğunu duyuyordu:
"İşte bitti hepsi."
"İşte benim yaşamım da bitti," diye düşünüyordu Rivière.
Yorgunluğun verdiği bütün kötü düşünceleri aklından sildi ve hangara yöneldi, çünkü uçağı çoktan homurdanmaya başlamıştı bile.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Uzaktan gelen motor sesi gitgide güçleniyordu, ışıklar yandı. Kırmızı işaret lambaları karanlığın içine birkaç direk, bir hangar ve kare biçiminde bir alan çizmişti. Şenlik başlıyordu.
"İşte!"
Uçak farların ışıklarında ilerlemeye başlamıştı bile Öyle parlıyordu ki yeni gibiydi sanki. Teknisyenler ve manevracılar postayı boşaltmak için sabırsızlandığı anda hangarın önünde durdu, ancak pilot Pellerin kılını bile kıpırdatmamıştı.
"Ne var? inmek için ne bekliyorsunuz daha?"
Kafası bir şeylerle meşgul görünen pilot oralı bile olmamıştı. Kuşkusuz hâlâ uçuşta olduğunu sanıyordu. Başını yavaşça kaldırıyor, öyle doğru eğiliyor, bir şeyler kurcalıyordu. Sonunda şeflerini ve dostlarına çevirdi başını, anlamsız bir gururla bakıyordu. Onları tanıyor, ölçüp biçiyor; bu şenlik hangarını, bu katı beton binayı ve daha da uzakta bulunan hareketli kenti, kadınları ve onların canayakınlığını hak ettiğini düşünüyordu. Hepsine dokunabi-

lir, dinleyebilir, hakaret edebilirdi. Öyleyse bu topluluğu avuçlarının arasına alabilirdi. Orada sakin sakin durmaları yüzünden küfretmek istedi onlara ilkin; yaşamları güvencedeydi ve ona hayran hayran bakıyorlardı. İşi sevimliliğe vurdu:
"Bütün içkiler benden!"
Aşağı indi.
Yolculuğunu anlatmak istiyordu:
"Bir bilseniz!"
Çok ileri gitmiş olduğunun farkına varınca üstünü çıkarmaya koyuldu. Onunla birlikte suratsız bir müfettiş ve Rivière de aynı aradaydılar ve Buenos Aires'e gidiyorlardı.

Çok üzgündü. Paçayı kurtarmak, ayağını yere bastıktan sonra adamakıllı sövmek ne güzeldi! Ne muhteşem sevinçti o! Ama sonrasında kuşkular içinde kalmak ve bir şey anımsamamak vardı.

Fırtınayla savaşmak bir gerçektir ve kesindir bu. Ancak her şey değildir, kendini yalnız sanan şeylerin yüzü başkadır. Şöyle düşünüyordu:
"Bu tıpkı bir devrimi andırıyor; belirsizce solan ve bir o kadar değişen yüzleri."
Anımsamak için çaba gösteriyordu.
Usulca And Dağları'nı geçiyordu. Kışın karları bütün dinginliğiyle dağların üzerindeydi. Harabe şatoların içine sıkışan yüzyıllar gibi, kış karları da bu kütlelere dinginlik getirmişti. İki yüz kilometre boyunca ne bir insan, ne bir soluk, ne bir çaba. Altı bin metre yükseklikte uçağa sürtünen taştan mantolar, sarp yamaçlar ve olağanüstü bir sakinlik.
Burası Pic Tupungato dolayları...
Düşünceliydi. Evet, tam orada bir mucizeye tanık olmuştu.
İlkin bir şey görmemiş, ancak bir rahatsızlık duyumsamıştı. Kendini yalnız sanan, artık yalnız olmayan ve sürekli gözlenen biri ona göre artık çok geçti ve nasıl olduğunu anlayamadan öfkeye kapılmıştı. Peki nereden sökün etmişti bu öfke?

Bu öfkenin karlardan, taşlardan ileri nasıl bilebilirdi? Çünkü üstüne hiçbir şey yürümüyordu, hiçbir karanlık fırtına da başlamış değildi. Ancak farklı bir dünya, sessizce bir başkasından doğu yordu. Pilot Pellerin açıklanması zor bir yürek darlığı içinde günahsız tepelere, yamaçlara, kar yığınlarına bakıyordu: hepsinin rengi daha bir koyulaşmıştı, ancak bir halk gibi canlanmaya başlıyorlardı.
Kavgaya yer olmadığı halde elleri kumandanın üzerindeydi. Anlamadığı bir şeyler vardı. Yerinden ileri fırlayacak bir hayvan gibi kaslarını germişti, ancak durgun olan bir şey yoktu ortalıkta.
Ardından her şey sivrilmişti. Bu yamaçlar, bu tepeler, hepsi sipsivriydi: hepsinin pruva bodoslamaları gibi sert rüzgârın içine sızdıkları hissediliyordu. Sonradan ona öyle geldi ki sanki çevresinde bu bodoslamalar dönüyor ve savaşa hazırlanan dev tekneler gibi ha bire dümen kırıyorlardı. Peşinden bir toz bulutu karıştırdı ortalığı. Bu bulut yükseldikçe karların üzerinde bir yelkenli gibi yüzüyordu.
Geri çekilmek için bir çıkış yolu ararken geri döndü ve tir tir titredi; arkasında kalan bütün dağlar köpük köpüktü sanki. "Yandım!" Önündeki bir tepeden havaya bir kar volkanı gibi karlar yükseldi. Sonra az sağında bir kar tepeciği daha oluştu. Böylelikle bütün tepelerden, sanki bir koşucu sırayla her birini tutuşturuyormuş gibi karlar fışkırdı. Bunun üzerine havanın ilk devinimleriyle pilotun çevresinde dağlar sarsıldı. Yaman bir eylem çok az iz bırakır; kendisini hallaç pamuğu gibi atan kar devinimlerini azımsayacak bir durumda değildi artık. Yalnızca bu koyu alevler içinde ölesiye boğuştuğunu anımsıyordu.
Düşündü.
"Fırtına hiçbir şey değil aslında. Paçayı nasıl olsa kurtarırım. Ama daha öncesi! Ama o buluşmamız!"
Binlercesi içinden belirli bir yüzü tanıdığını sanıyordu ve buna karşın onu çoktan unutmuştu.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Rivière, Pellerin'e bakıyordu. Yirmi dakika sonra arabadan inecek, ağırlık ve bıkkınlık duyguları içinde kalabalığın içine karışıp gidecekti. "Belki de, yorgunluktan öl-

düm... Ne pis meslek bu!" diye düşünüyordu. Belki karısına şuna benzer şeyler itiraf edecekti: "Burada Andlar'da olduğumdan daha rahatım." Yine de insanların en çok istediği şeyden yoksundu: Kısa bir süre önce yoksulluğu tanımıştı. Birkaç saat boyunca perdenin öteki yüzünde yaşarken, şu ışıklar altındaki kenti yeniden bulup bulamayacağını bilmiyordu. Aynı şekilde can sıkıcı ancak sevimli çocukluk arkadaşları, bütün o insan hataları bile ondan uzaktı. "Her toplumda ayırt edilemeyen ve iyi haber taşıyan insanlar vardır," diye düşünüyordu Rivière. "Kendilerini bilmeden yaşarlar. En azından..."
Rivière kimi hayranlardan çekinirdi. Onlar serüvenin kutsal kimliğinden anlamazlar, yakınmalarıyla işi çığırından çıkarıp, insanı aşağılarlardı. Pellerin öylesi bir büyüklük taşıyordu ki, onun içinde değişik açılardan biçilmiş dünyanın herkesçe iyi bir biçimde tanınması, bayağı yakıştırmaların ağır bir küçümsemeyle reddedilmesi gerekirdi. Rivière de onu kutlamıştı: "Nasıl başardınız bunu?" Örsünden söz eden bir demirci ustası gibi mesleğini anlatmasını ve uçuşundan söz edişini sevmişti.

Pellerin ilkin yarıda kesilen geri dönüşünü anlattı. Neredeyse af diliyordu: "Başka seçimim kalmamıştı." Hem sonra hiçbir şey görmemişti; kar gözlerini kör ediyordu. Ancak korkunç bir hava hareketi yedi bin metreye fırlatarak kurtarmıştı onu.
"Kurtuluşum sırasında dorukların düzeyinde kalmış olmalıyım." Yine hava boşluğu değiştirilmesi gereken jiroskoptan da söz açtı. Kar uçuş yerini tıkıyordu. "Bu ince bir buz tabakası yapıyor, biliyor musunuz?" Bunun ardından başka hava akımları da Pelerin'i üç bin metrelere atmıştı. O ise nasıl olup da hiçbir yere çarpmamış olduğunu hâlâ anlayamıyordu. Çoktandır ovanın üzerinde uçuyordu. "Açık gökyüzüne çıkınca fark ettim bunu. Bu sırada kendisinde sanki bir mağaradan çıkıyormuş izlenimi uyandığını da anlattı.
"Mendoza'da da mı fırtına vardı?"
"Hayır. Açık, rüzgârsız bir havada iniş yaptım. Ancak fırtına çok yakınımdaydı."

Fırtınayı az çok anlattı, çünkü dediğine bakılırsa tuhaf bir şeydi bu. Yükseklerde kar bulutları içinde doruk kayboluyordu, ancak fırtına ovada kara bir lav misali akıyordu. Kentler bir bir gözden kayboluyordu. "Ömrümde böyle bir şey görmedim ben..." Sonra sustu, anılarına daldı.
Rivière müfettişe döndü.
"Bu bir Pasifik kasırgasıydı, bize çok geç haber verildi. Bu kasırgalar genellikle And Dağları'nı aşmazlar."
Bu kasırganın başını alıp doğuya gideceğini kimse kestiremezdi. Bu konularda bir şey bilmeyen müfettiş söylenenleri doğruladı.

Duraksama içinde görünen müfettiş. Pellerin'e döndüğünde, âdem elması kımıldadı. Ancak nedense sustu. Biraz düşündükten sonra önüne bakmaya devam ederken melankolik saygınlığına büründü yine.
Bu melankoliyi bir bavul gibi gittiği her yere götürüyordu. Rivière onu bazı işler için ta Arjantin'den çağırmış, o da bütün saygınlığıyla işe koyulmuştu.
Ne fantezilerin ne de canlılıkların peşine düşmeye hakkı vardı onun; işleri gerektirdiği için zamanlamanın hayranıydı o kadar. Eşi bulunmayan bir rastlantı sonucu aynı konaklama yerinde bir müfettişle karşılaştığı zaman ancak bir şeyler içmeye fırsat bulabiliyor ve bir dostla senli benli konuşabiliyordu.
"Yargı adamı olmak çok zor," diye düşünüyordu.
Doğruyu söylemek gerekirse o yargılamıyor, yalnızca başını sallamakla yetiniyordu. Hiçbir şey bilmeden neyle karşılaşırsa karşılaşsın yavaşça başını sallıyordu. Bu karanlık düşünceli kafaları bulandırıyor ve iyi bir anlaşma zemini hazırlıyordu. Hiç
sevilmemişti, çünkü bir müfettiş aşkın arzuları için değil raporların düzeltilmesi için yaratılmıştı. Rivière'in yazdıklarından bu yana yeni yöntemler ve teknik çözümler önermekten vazgeçmişti: "Müfettiş Robineau, aramıza raporlar sunmak için gelmiştir, şiir okumak için değil. Ne iyi ki Müfettiş Robineau yetkilerini personelin ateşli çabasını artırmak yönünde kullanacaktır. "Bunun için ekmeğinin üstüne atılırmış gibi insani hatalarının üzerine atılıyordu. İçki içen teknisyenin, iniş sırasında uçağı sıçratan

pilotun, geceleri başka işlerle meşgul olan havaalanı şefinin üstüne atılıyordu.
Rivière onun hakkında şöyle diyordu: "Çok zeki sayılmasa da çok büyük hizmetler veriyor." Rivière'in kuralları insanları tanımakta işine yarardı; ancak Robineau için böylesi kurallar hiç olmamıştı.
"Robineau, geciken her kalkış için doğruluk primlerinin üstüne gitmek zorundasınız," demişti bir gün ona Rivière.
"Zor durumlar için de mi, örneğin sisli havalarda?"
"Sisli havalarda bile."
Robineau ise, haksız davranmaktan çekinmeyen bir şefi olmasından ötürü bir tür bağlılık duyuyordu. Sanki böylesine saldırıcı bir güçten kendisi ne de pay düşüyordu.
"Çıkış saatiniz tam tamına altı çeyrek olduğu için ne yazık ki size doğruluk primi veremiyoruz," diyordu daha sonra havaalanı şeflerine.
"Ama Bay Robineau, saat beş buçukta on metre ötesini bile göremiyorduk."
"Ne yapalım, kurallar böyle."
"Ama Bay Robineau, sisi önümüze katıp götüremezdik yal."
Bunun hemen ardından Robineau sessizliğine bürünüyordu. Her zaman olduğu gibi yönetimin suyuna gidiyordu. Yalnız bütün bu fırdöndülerin arasında insanlara ceza vererek zamanlamanın iyileştirilmesinden başka bir şeye kafası çalışmıyordu.
"Hiçbir şey düşündüğü yok, bu yüzden de yanlış düşünemiyor." diyordu Rivière.
Bir pilot eğer bir aygıtı kırarsa, bu pilot hiçbir şey kırıp dökmeme priminden yoksun kalıyordu.
"Peki ya arıza bir orman üzerinde ortaya çıkmışsa?" diye sormuştu bir keresinde Robineau.
"Orman üzerinde olsa bile."
Ve Robineau bunu görev olarak almıştı hemen.
"Üzgünüm," diyordu pilotlara derin bir dalgınlık içinde. "Üzgünüm keşke uçağınız başka bir yerde arıza yapmış olsaydı."
"Ama Bay Robineau, bu bizim elimizde değil ki."
"Kurallar böyle."

"Kurallar saçma sapan görünen dinsel ayinlere benzer," diye düşünüyordu Rivière, "ancak insanlara biçim veren onlardır." Adaletli olmak ya da olmamak Rivière'in umurunda bile değildi. Belki de bu sözcükler onun için hiçbir anlam taşımıyordu. Küçük kentlerin insanları, akşamları müzik kutularının kolunu çevirirlerken Rivière şöyle düşünürdü:
"Bu insanlara karşı adaletli davranmak ya da davranmamak hiçbir anlam taşımıyor; çünkü onlar yok." İnsanın onun gözündeki yeri, şekil verilmeye hazır bir mumunkiyle aynıydı. Bu maddeye bir ruh kazandırmak ve onda bir arzu uyandırmak gerekirdi. Bu katı düşünüşle onları köleye çevirmeyi değil de onların kendi özlerinin ötesine varmalarını sağlamak istiyordu. Bütün gecikmeleri cezalandırdığında elbette adaletsiz davranmış oluyordu, her alanın iradesini çıkışta topluyor ve böylelikle bir irade yaratıyordu. İnsanların kısıtlı bir zamanla oyalanmalarına fırsat vermeyerek, kapalı havalardaki bir düzelmeye kadar ayakta tutuyor ve bu bekleyiş en önemsiz işçiye kadar herkesi içten içe küçük düşürüyordu. Böylece gökyüzündeki tek bir delik onları harekete geçiriyordu: "Kuzeyde bir açılma belirdi, haydi iş başına!" Rivière sayesinde on beş mil boyunca posta sevgisi her şeyin üstünde tutuluyordu.
Rivière ara sıra şöyle derdi:
"Bu insanlar mutlular, çünkü yaptıkları işi seviyorlar, bu işi seviyorlar, çünkü ben sert biriyim."
Belki çok zorluyordu onları ancak büyük sevinçler tattırdığı da olmuyor değildi. "Bu insanları hem acılı hem de sevinçli bir yaşamın kucağına itmek gerekir, ama aslolan yaşamın kendisidir," diye düşünüyordu.
Araba kente girerken Rivière, kendini şirketin bürosuna bıraktırmak istedi. Pellerin'le başbaşa kalan Robineau bir şeyler söylemek için dudaklarını araladı.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Oysa Robineau o akşam çok yorgundu. Önemli bir işin üstesinden gelmiş olan Pellerin'in karşısında kendi yaşamının kararmaya yüz tuttuğunu fark etti. Özellikle fark ettiği şey, kendisinin yani Robineau'nun müfettiş sıfatına

ve yetkisine karşın şu arabanın bir köşesine kıvrılmış, gözleri kapalı ve elleri yağlı, yorgunluktan harap olmuş bir adamdan daha değersiz olduğuydu. Robineau, yaşamında ilk kez birine hayranlık duyuyordu. Bunu söylemeye ihtiyaç duymuştu. Dostluklar edinmek istiyordu.

Bu yolculuk onu canından bezdirmiş, günün başarısızlıkları onu çileden çıkarmıştı, hatta kendini gülünç bile hissettiği oluyordu. O akşam yakıt hesapları arasında kafası fazlasıyla karışmışken bir hatasını kolladığı bir görevli ona acımış ve onun adına hesapları gözden geçirmişti. En çok eleştirdiği nokta, BS tipi bir yağ pompasının B4 tipi bir yağ pompasıyla montaj sırasında karıştırılmasıydı; açıkgöz teknisyenler onun yirmi dakika boyunca, "hiçbir zaman bağışlanmayacak bir bilgisizlikle" kıvranmasını izlemişlerdi.

Otel odasından da korkuyordu. Toulouse'dan Buenos Aires'e vardığında sürekli olarak aynı otel odasında kalıyordu. Bir yığın gizle oraya kapanıyor, valizinden bir tomar kâğıt çıkarıyor, ağır ağır raporunu yazmaya başlıyor, birkaç satır yazdıktan sonra da hepsini yırtıp atıyordu. Şirketi büyük bir tehlikeden kurtarmayı çok istiyordu. Fakat ortalıkta hiçbir tehlike yoktu. O ana kadar, paslanmış bir pervane parçasından başka bir şeyi kurtaramamıştı. Bir havaalanı şefinin önünde bu pasın üzerinde parmağını sıkıntıyla gezdirmişti. Şef ona şöyle demişti: "Bunu bir önceki havaalanına söyleyin; bu uçak az önce oradan geldi. Robineau ne rol oynadığını bile öğrenebilmiş değildi.

Pellerin'e yanaşmak için gelişigüzel bir söz söyledi:

"Benimle akşam yemeği yemek ister misiniz? Biraz sohbete ihtiyacım var, bilirsin ya mesleğim ne de olsa bazen çok katı."

Peşinden çok çabuk gözden düşmemek için sözünü düzeltti:

"O kadar çok sorumluluğum var ki."

Astları hiçbir Zaman Robineau'yu özel yaşamlarına karıştırmak istememişlerdi. Her birinin düşüncesi şuydu: "Eğer raporuna yazacak hiçbir şey bulamamışsa, çok acıktığından, mutlaka beni yiyecek."

Ama Robineau o akşam, bu türdeki oyunlardan uzaktı; acı veren bir egzama ağrısıyla inleyen gövdesi onun tek sır-

rıydı, bunu karşısındakine anlatmak, onun acımasını sağlamak isterdi. Kibirde avuntusu yoktu, öyleyse alçakgönüllülükte bulacaktı avuntuyu. Fransa'da bir metresi vardı. Döndüğü günün her gecesinde onu büyülemek ve kendine çekmek için gözlemlerini anlatırdı. Fakat ondan pek hoşlanmıyordu, yalnızca onunla konuşma ihtiyacı duyuyordu.
"Benimle akşam yemeğine geliyor musunuz, bakalım?"
Pellerin, yumuşak huyluluğunu göstererek kabul etti.

ALTINCI BÖLÜM

Rivière içeri girdiğinde Buenos Aires bürolarında çalışan sekreterler uyukluyorlardı. Paltosunu ve şapkasını çıkarmamıştı. Sürekli olarak bir sonsuzluk yolcusunu andırırdı ve az bir yer kaplayan gövdesi, kırlaşmış saçları ve her yere uyum sağlayan sade giyimi gibi o da hep gözden kaçardı. Buna karşın odada bulunanlarda bir gayretkeşlik baş gösterdi. Sekreterler kıpırdandılar, büro şefi aceleyle önündeki kâğıtları incelemeye koyuldu, yazı makineleri tıkırdamaya başladı.
Santralci fişlerini telefon merkezine sokuyor ve gelen haberleri bir deftere not ediyordu.
Rivière oturdu ve okudu.
Şili deneyiminden sonra, her şeyin birbiri üzerine bindiği, aşılan havaalanlarından gelen haberlerin kısa zafer bültenleri olduğu güzel bir günün hikâyesini okuyordu. Patagonya postası da hızla ilerliyordu; saate göre önde gidiliyordu, çünkü rüzgârlar, etkili hava dalgalarını güneyden kuzeye doğru estiriyorlardı.
"Hava durumunu verin bana."
Her havaalanı açık havasını, saydam gökyüzünü ve tatlı meltemini övmekteydi. Işıklı bir akşam Amerika'yı sarmıştı. Rivière işlerin çabalarla yürütülmesine sevindi. Şimdi bu posta, gece serüvenleri içinde şansı yaver giderek savaşıp duruyordu.
Rivière defteri geri itti...
"Pekâlâ."

Dünyanın yarısını "gözleyen gece gözcüsü, görevlilere bir göz atmak için dışarı çıktı.

Açık bir pencerenin önünde durdu ve geceyi düşündü. Gece, Buenos Aires'i, hatta Amerika kıtasını bile koca bir gemi gibi koynuna almıştı. Bu büyüklük duygusu onu şaşkınlığa düşürmedi: Şili'nin Santiago kentinde yabancı bir gökyüzü vardı, ama bu kente doğru yola çıkıldı mı bütün havayolu boyunca o uçsuz bucaksız gökkubbe altında yaşanıyordu. Sesi telsiz dinleyicilerinde izlenen öteki postanın ışıkları Patagonya balıkçıları tarafından görülebiliyordu. Rivière'in üzerine çöken uçuştaki uçağın endişesi aynı zamanda bir motor homurtusu halinde kentlerin ve taşra kasabalarının üzerine de çöküyordu.
Mutlu sona eren bu gecede birçok uçağın kaybolduğu ve kurtulmalarının güçleştiği karışıklık gecelerini anımsıyordu. Buenos Aires alıcısında fırtınanın sesine karışan yakınmalar dinlenirdi. Bu ağır uğultu altında müzik dalgası kaybolurdu. Gecenin engellerine kör bir ok gibi atılan postanın küçük ezgileri ne de hüzünlüydü!

Nöbette olduğu bir gece Rivière, bir müfettişin yerinin büro olduğunu düşündü. "Bana Robineau'yu bulun."
Robineau bir pilotla dost olmak üzereydi. Oteldeki odasında pilotun gözleri önüne valizini sermişti; müfettişleri öbür insanlara yaklaştıran bir yığın şey çıkarıyordu: Zevksiz birkaç gömlek, bir traş çantası, duvara astığı zayıf bir kadın fotoğrafı. Zamanda Pellerin'e nelere ihtiyaç duyduğunu, tutkularını ve pişmanlıklarını alçakgönüllülük içinde itiraf ediyordu. Acınası bir sıra içinde servetini yan yana zerken, pilotun gözlerinin önüne yoksulluğunu seriyordu. Ahlaki bir egzama. Ona tutukevini gösteriyordu.
Ancak herkes için olduğu gibi, Robineau için de küçük bir ışık vardı. Valizinin dibinden titizlikle sarmalanmış küçük bir çanta çıkardığı sırada yüzüne bir tatlılık yayılmıştı. Uzun süre boyunca hiçbir şey söylemeden çantanın üzerine parmaklarıyla vurdu."
Sonra ellerini birbirinden ayırarak:
"Sahra'dan getirdim bunu..." dedi. Böyle bir itirafta bulunmak müfettişin yüzünü kızartmıştı. Gizlerin kapısını açan küçük siyah taşlar sayesinde bütün sıkıcı gerçekleri, mutsuz evliliğini ve düşkırıklıklarını unutmuştu.
Az daha kızararak:

"Aynılarını Brezilya'da da bulmak mümkün..." dedi.
Pellerin, Atlantik'e uzanan müfettişin sırtına dokundu ve biraz utanarak sordu:
"Jeolojiyi sever misiniz?"
"Tutkularımdan biridir."
Yaşamında haz aldığı tek şey taşlardı.

Robineau, kendini çağırdıkları zaman üzüldü, neden sonra ağırbaşlılıkla:
"Ayrılmam gerek, Bay Rivière'in birkaç önemli karar için bana ihtiyacı var," dedi.
Robineau büroya adım attığında, Rivière onu çoktan unutmuştu. Şirketin ulaşım ağlarının kırmızı çizgilerle gösterildiği bir duvar haritası önünde derin düşüncelere dalmıştı. Müfettiş onun emirlerini bekliyordu. Rivière, az sonra başını döndürmeden ona sordu:
"Robineau, bu harita hakkında ne düşünüyor musunuz?"
Kimi zaman bir rüyadan uyanırcasına böylesi bilmeceler atardı ortaya.
"Bu harita, Müdür Bey..."
Doğrusu müfettişin hiçbir şey düşündüğü yoktu, gözlerini dikmiş Avrupa ve Amerika'ya şöyle bir bakıyordu. Rivière de ona bakmadan daldığı düşüncelere devam ediyordu:
"Güzel ancak katı yüzlü bir ulaşım ağı. Bize birçok genç insana mal oldu. Kurulu düzenin bir parçası gibi duruyor şuracıkta, ancak ne kadar sorunlar çıkardığını bir bilseniz? "Yine de Rivière için amaç her şeyin üstündeydi Onun yanında ayakta duran ve önündeki haritadan gözlerini ayırmayan Robineau azar azar bayrak çekiyordu. Rivière'den hiçbir acıma beklediği yoktu.
Bir keresinde yaşamını kırıp geçen o gülünç sakatlığı itiraf ederek şansını denemiş ve Rivière acı bir alayla karşılık vermişti: "Eğer bu sizin uyumanıza engelse daha iyi, etkinliğinizi çoğaltacaktır."
Yarı acılı bir alaydı bu. Rivière hep şunu söylerdi: "Eğer bir müzisyenin uykusuzlukları ona güzel yapıtlar kazandırıyorsa, bunlar en güzel uykusuzluklardır." Bu söz bazen ona Leroux'yu anımsatırdı ve "Şu aşkı reddeden çirkinliğe bir kulak verin," derdi. Leroux varını yoğunu, belki de yaşamını, meslek haline getiren bu çirkinliğe borçluydu.

"Pellerin'e çok bağlısınız öyle değil mi?"
"Eh... "
"Bundan dolayı yakınmadım."
Rivière bulunduğu yerde yarım döndü, küçük adımlarla başı önünde yürüyor, Robineau da arkasından geliyordu. Robineau'nun anlayamadığı hüzün dolu bir gülümseme yerleşti dudaklarına.
"Yalnız... Yalnız siz bir amirsiniz."
"Öyle," dedi Robineau.
Rivière, her gece buna benzer bir dramın gökyüzünde uçuştuğunu düşünürdü. Küçük bir ihmal büyük felaketlere yol açabilirdi, gündüzden birçok mücadele vermek gerekiyordu.
"Kendi rolünüzü oynamak zorundasınız."
Rivière sözcüklerini tartıyordu.
"Belki de bu pilota birkaç gece sonra tehlikeli bir uçuş emredeceksiniz: o da buna uymak zorunda kalacak."
"Evet..."
"Nerdeyse, birçok insanın, hatta sizden daha iyi insanların yaşamları sizin elinizde..." Duraksamış gibi göründü.
"Bu çok ağır bir sorumluluktur..."
Sürekli olarak küçük adımlarla yürüyen Rivière, birkaç saniye sustu.
"Eğer dostlukları yüzünden size itaat ediyorlarsa, onları kandırıyorsunuz. İçlerinden hiçbiri sizin adınıza kurban edilemez."
"Hayır... Elbette ki."
"Eğer dostluğunuz sayesinde angaryalardan kurtulacaklarına inanıyorlarsa, yine onları kandırıyorsunuz demektir; size mutlaka itaat etmeleri şarttır. Oraya oturun lütfen."
Rivière, samimiyetle Robineau'yu kendi bürosuna doğru itiyordu.
"Hak ettiğiniz yere getireceğim sizi, Robineau. Yorgunluğunuzda bu kişilerle dayanışma içinde olamazsınız. Siz amirsiniz. Böylesi zayıf düşmeniz çok gülünç. Yazın."
"Ben..."
"Yazın hadi: 'Müfettiş Robineau şu nedenlerden ötürü Pilot Pellerin'i cezalandırmıştır...' He hangi bir neden bulmak size düşüyor."
"Ama Müdür Bey!"

"Beni anlamış gibi yapın, Robineau. Astlarınızı sevin. Sakın bunu onlara söylemeyin."
Artık Robineau, pervane poyralarını büyük bir haz içinde sildirecekti.
Telsizde bir yardım istasyonunun sesi vardı:
"Bir uçak göründü. Motor hızının kesildiğini, inişe geçeceğini söylüyor."
Kuşkusuz bir yarım saate patlayacaktı bu onlara. Rivière en hızlı posta yolda kaldığı ve dakikaların artık ovaların kısmetini teptiği zamanlarda duyduğu öfkeyi duydu. Şu sırada saatin yelkovanı ölü bir zamanı gösteriyordu; oysa bu zaman aralığından ne çok şey beklenebilirdi. Rivière bekleyişin sıkıntısını üzerinden atmak için dışarı çıktı ve gece, gözüne oyuncusu olmayan bir sahne gibi gözüktü.
"Boşa akan harika bir gece." Pencereden hırs içinde açık, yıldızlı gökyüzüne, o kutsal işaret şamandırasına, aya, boşa geçen bu gecenin altın sarısına bakıyordu.
Ancak uçak havalanır havalanmaz gecenin heyecanı ve güzelliği geri geldi. Böğründe artık bir can taşıyordu. Rivière buna çok özen gösteriyordu:
"Orada hava nasıl?" diye uçak ekibine sordurdu.
On saniye geçmeden:
"Çok güzel." dendi.
Peşinden üzerinden aşılmış birkaç kentin adları döküldü, tüm bunlar Rivière'in kazandığı kentlerdi.

YEDİNCİ BÖLÜM

Patagonya postasının gelişini haber veren telsizci bir saat sonra bir omzundan sarsıldığını hissetti. Çevresine bakındı; ağır bulutlar yıldızların önünü kapatıyordu. Yere doğru eğildi; otlar içinde saklanmış solucanlara benzer kentlerin ışıklarını arıyordu, ancak kara otların içinde hiçbir şeyin parıldadığı yoktu.
Gecenin zorlu geçeceğini anladığında yüzünü buruşturdu: İleri, geri adımlar, gidilmesi gereken uzak yerler... Pilotun başvurduğu yolları pek anlamamıştı; ona öyle geliyordu ki az sonra gecenin karanlığına bir duvara çarpar gibi çarpacaktı.

O anda karşılarında ufuk hizasında kolaylıkla seçilemeyen bir harelenme vardı; madeni bir parıltıydı bu. Telsizci, Fabien'in omzuna dokundu, ama o yerinden kımıldamadı. Fırtınanın ilk dalgaları uzaktan uçağı dövmeye başlamıştı. Yavaşça havaya kalkan madeni kütleler telsizcinin derisine konuyor, peşinden eriyip gidiyorlar ve sonunda telsizci gecenin içinde yalnız başına uçmaya başlıyordu. Bunun üzerine telsizci iki eliyle çelik direklere asılıyordu.
Pilot kabinin içinde kırmızı ampullerden başka bir şey görmediği bir anda küçük bir madenci lambasının korumasında, gecenin ortasında dalıp gitmiş olduğunu hissedince ürpermişti. Kararının ne olduğunu öğrenmek için pilotu rahatsız etmek istemedi, elleri çeliğin üzerinde öne eğilmiş, karanlık enseye bakıyordu.

Zayıf bir ışık altında, bir baş ve hareketsiz omuzlar seçiliyordu. Bu gövde biraz sola yatmış, fırtınada, kuşkusuz bütün ışıkların çarptığı karanlık bir kütleydi. Ancak telsizci onun karanlıkta kalan yüzünü göremiyordu. Bir fırtınayla yüz yüze kalmak için ortaya çıkan duygularla, o yüz buruşmasıyla, o iradeyle küçük ışıltılar üzerinde gidip gelen ne varsa onları çözmek olanaksızlaşmıştı.
Yine de bu gölgenin devinimsizliğinden açığa çıkan gücün ne anlama geldiğini biliyordu ve seviyordu bu gücü. Gölge bu güç tarafından fırtınaya doğru sürükleniyor, fakat aynı zamanda fırtınayı kucaklıyordu. Kuşkusuz bu eller kumanda aletleri üzerine kapanmış, bir hayvanın ensesine çökercesine fırtınanın ağırlığını çoktandır karşılıyorlar, ancak güç dolu omuzlar hareketsiz kaldıkları için fırtınadan hatırı sayılır bir pay alıyorlardı.
Telsizci, eninde sonunda pilotun her şeyden sorumlu tutulacağını düşündü. Şimdi o, yangına doğru sürüklenen bu dörtnala atın terkisinde, önün de duran bu karanlık biçimin onun için ifade ettiği yükte ve pahada ne varsa tadını çıkarıyordu.
Sol yanda, yeni bir ışık parladı. Güneşin batımında yakılan zayıf deniz fenerlerini andırıyordu.
Telsizci pilotun omzuna dokunmak istediğinde onun yavaşça başını çevirdiğini gördü. Pilot yüzünü birkaç saniye boyunca bu yeni düşmana tuttu ve daha sonra ilk halini

aldı. Omuzları hep hareketsiz, ensesi ise deri koltuğa gömülüydü.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Rivière biraz yürümek için dışarı çıkmıştı. İçinden atmak istediği sıkıntılar yumağı yüzünden yalnızca bir dramatik eylem için yaşadığını anlıyordu.
Tuhaf bir biçimde dram yer değiştiriyor ve kişisel bir hal alıyordu. Müzik kutularının çevresindeki küçük kent burjuvalarının görünüşte sessiz ancak dramatik ve ağır günler yaşadıklarını düşündü; hastalıklar, aşklar, yaslar ve daha neler... Onun acıları birçok şey öğretmişti ona. "Bazı pencereleri açtı," diye düşündüğü olmuştu.
Ardından gece saat on bire doğu, kendini daha iyi hissedip bürosunun yolunu tuttu. Sinema kapılarında biriken insanları omuzlarıyla yavaşça yarıyordu. Dar sokakta ışıldayan yıldızlara başını kaldırdığında reklam ışıklarının onları görmesini engellediğini gördü ve şöyle düşündü: "Bu akşam uçuşta olan iki posta uçağı yüzünden ben bütün bir gökyüzünden sorumluyum. Bu yıldız kalabalık içinde beni arayan ve bulan bir işarette bu yüzden şimdi kendimi biraz yalnız, biraz da buruk hissediyorum."
Müzikli bir cümle gelmişti aklına, dün akşam dostlarıyla birlikte dinlediği bir sonatın birkaç notasıydı bunlar. Dostları bu müzikten bir şey anlamamışlardı: "Bu sanat canımızı sıkıyor, aslında sizin de canınızı sıkıyor ancak siz itiraf etmiyorsunuz bu nu," demişlerdi.
"Belki de..." diye karşılık vermişti onlara.
Kendini o akşamki gibi yalnız hissetmişti, ancak bu yalnızlıkta çok geçmeden bir zenginlik keşfetmişti. O sıradan insanlar arasında bu müziğin mesajını bir tek o yakalamıştı, bir gize kavuşmanın tadıydı bu. Yıldızın işareti de öyle. Ona sesleniyorlardı, birçok omzun üzerinden yalnız onun anlayacağı bir dille.
Kaldırımda giderken itiyorlardı onu; "Kızmayacağım. Kalabalık içinde küçük adımlarla yürüyen, çocuğu hasta bir baba gibiyim ben. Evimin büyük sessizliğini taşıyorum," diye düşündü.

Gözlerini insanlara kaldırdı. İnsanların arasın da küçük adımlarla buluş ve sevgilerini gezdirmeye çıkaranları tanımaya çalışıyor ve deniz fenerlerindeki bekçilerin yalnızlığını düşünüyordu.

Büroların sessizliği hoşuna gitmişti. Büroları bir bir geçerken yalnızca onun ayak sesleri işitiliyordu. Daktilolar kılıfları altında uyuyorlardı. Büyük dolaplar düzen içindeki dosyaların üzerine kapanmıştı. On yıllık çalışma ve deneyim. Sanki bir bankanın bodrum katını ziyaret ettiği düşüncesi kaplamıştı içini; böyle bir yerde servetler yatıyor olmalıydı. Bu belgelerin her birinin, altından daha değerli şeyler taşıdığına inanıyordu; canlı bir güç. Canlı, ancak uyuyan bir güç, bankalardaki altınlar gibi.
Nöbetçi sekreter bir yerlerde olmalıydı. Yaşamın devam etmesi için bir yerlerde bir insan çalışıyordu. İrade sürsün ve böylelikle basamak basamak, Toulouse'dan Buenos Aires'e kadar telsiz kanalları kapanmasın diye.
"Bu adam ne kadar önemli olduğunu bilmiyor."
Bir yerlerde gece postaları savaşıyordu. Gece uçuşu bir hastalık gibi sürüyordu; birilerinin uyanık olması gerekliydi. Elleri, dizleri, göğüsleri karanlıkla vuruşan ve kımıldayan, görünmeyen şeylerden başkasını tanımayan bu insanlara yardım etmek ve onları kör kolların gücüyle bir denizden kurtarır gibi çekip çıkarmak gerekliydi. Kimi zaman korkunç tanıklıklar olurdu: "Onları görebilmek için ellerimi aydınlattım..." Bu kırmızı fotoğraf banyosundan kurtulan kadife eller. Dünyadan geri kalan ve kurtarılması gereken.
Rivière, yönetim bürosunun kapısını itti. Yanan tek bir lamba bir kenarda aydınlık bir ortam yaratmıştı. Yalnızca bir daktilonun çalışma sesi, bu sessizliğe bir anlam katıyordu. Ara sıra bir telefonun çalması ortalığı gürültüye boğuyordu; bunun üzerine nöbetçi sekreter ayağa kalkıyor, kesiksiz yinelenen bu hüzünlü çağrıya doğru yürüyordu. Nöbetçi sekreter ahizeyi kaldırıyor, gözle görülmeyen korku, yerini sakinliğe bırakıyordu; karanlık bir köşede çok tatlı bir görüşmeydi bu. Sonra ortalığı telaşa vermeden bürosuna dönüyor, yüzü yalnızlık ve uykudan çözülmez bir sırrın üstüne kapanıyordu. İki posta uçağı uçuş-

tayken, dışarıdaki gecenin içinden gelen bu çağrı ne gibi tehditler taşır? Rivière, akşam lambaları altında ailelere sunulan telgrafları, hiç bitmeyecekmiş gibi gelen saniyeler boyunca babanın yüzünde bir sır bırakan mutsuzluğu düşünüyordu Önce güçsüz gibi görünen bir dalgalanma, atılan bir çığlıktan çok uzakta, çok sakin. Ve her keresinde zayıf yankılar buluyordu bu telefon sesinde. Ve her defasında adamın, yalnızlığın iki kıyısı arasında gidip gelen bir yüzücü gibi yavaşlattığı hareketleri, ona, karanlıktan lambasına doğru gelirken, su yüzüne çıkan bir dalgıç gibi gizlerle yüklü geliyordu.
"Kalın olduğunuz yerde. Geliyorum."
Rivière ahizeyi kaldırdı ve dünyanın uğultularını işitti.
"Ben, Rivière."
Zayıf bir gürültü, sonra bir ses:
"Size telsizi bağlıyorum."
Yeni bir gürültü, santrale sokulan fişin cızırtısı, sonra başka bir ses daha:
"Burası telsiz. Size gelen haberleri iletiyorum."
Rivière gelen haberleri not ediyor ve başını salıyordu.
"Güzel... Güzel..."
Önemli şeyler yoktu. Sıradan hizmet mesajları.
Rio de Janerio bir bilgi istiyor, Montevideo havadan, Mendoza ise araçlardan söz ediyordu. Evin gündelik sesleriydi bunlar.
"Ya postalardan bir haber var mı?"
"Hava fırtınalı. Uçakların sesini alamıyoruz."
"Peki."
Rivière, burada havanın güzel olduğunu, oysa telsizcilerin bu karanlık gecede fırtınaların soluğunu hissettiklerini düşündü.
"Görüşmek üzere."
Rivière ayağa kalkarken sekreter onu uyardı. "Servis kâğıtlarını imzalamanız gerek, Bayım."
"Peki."
Rivière, gecenin ağır sorumluluklar yüklediği bu adamda büyük bir dostluk buluyordu. "Bir silah arkadaşı," diye düşünüyordu Rivière, "Kuşkusuz, asla bu nöbetin bizi birbirimize bağladığını bilmeyecek."

Rivière kendi bürosuna girmek üzereyken, sağ böğründe birkaç haftadır onu canından bezdiren ağrıyı hissetti.
"Bu böyle olmayacak..."
Birkaç saniye boyunca duvara dayandı.
"Çok gülünç bu."
Sonra koltuğunun yanına vardı.
Yaşlı bir aslan gibi zincirli hissetti kendini, içini büyük bir hüzün kaplamıştı.
"Şuraya varmak için ne çok çalışıldı! Tam elli yaşındayım; elli yılı doldurdum yaşamımda, kendime biçim verdim, savaştım, olayların gidişini değiştirdim ve şimdi beni uğraştıran, bütün günümü dolduran ve dünyayı bir anda önemli kılan şeye bakın hele... Çok gülünç!"
Az bekledikten sonra terini sildi ve kendini rahatlamış duyumsadığında çalışmaya başladı.
Kâğıtlarını yavaşça tarıyordu.
"Buenos Aires'te 301 numaralı motorun sökümünde görülmüştür ki... Sorumlusu ağır bir biçimde cezalandırılacaktır."
İmzaladı.
"Florianopolis alanı. Verilen talimatlara itaat etmemiştir..."
İmzaladı.
"Disiplini gözetmek amacıyla, alan müdürü Richard'ın görev yeri değişecektir; kendisi..."
İmzaladı.
Yaşamına yeni bir anlam gibi giren, bir kenarda saplanmış duran bu acı onu kendini düşünmeye zorluyordu, bu yüzden içi biraz buruklaştı.
"Haklı mıyım, haksız mı? Bilemiyorum. Ceza uyguladığımda arızalar azalıyor. Sorumlu insan değil aslında, hiç kimseye dokunulmadıkça bizim de dokunamayacağımız karanlık bir güce benziyor. Eğer haktan yana olmaya kalkışsam her gece uçuşu bir ölümle bitebilirdi."
Böylesi sert bir yol seçmek ona bıkkınlık veri yordu. Acımanın iyi bir şey olduğunu düşündü. Düşünceye dalmış, notlarını karıştırıyordu.

"... Roblet'ye gelince, bugünden başlayarak artık bizim personelimizden biri değildir."
Gözlerinin önüne bu eski iyi dostla bir akşam üzeri konuşmaları geldi.
"Bu bir ibret olacak, bir ibret."
"Ama Bayım... Ama Bayım... Bir kez daha düşünün! Bütün yaşamım boyunca çalıştım beni."
"Bir ibret gerek!"
"Ama Bayım... Bakın, Bayım!"
Bundan sonrası eski bir cüzdan ve Roblet'nin uçağın yanında çekilen resminin gazete kesiği. Rivière, bu saf şeref resmini tutan yaşlı ellerin titrediğini görüyordu.
"1910 yılında çekildi bu resim Bayım. Arjantin'den gelen ilk uçağın montajını ben yapmıştım. 1910 yılından bu yana havacıyım. Bu yirmi yıl demek, Bayım. Bana bunu nasıl söyleyebilirsiniz? Ya gençler, atölyede beni gördüklerinde mi? Ah, kahkahalarla gülecekler halime!"
"Orası beni ilgilendirmez."
"Ya çocuklarım Bayım, benim çocuklarım var."
"Söyledim ya: Bir manevra görevi veriyorum size."
"Saygınlığım, Bayım, saygınlığım ne olacak? Tam yirmi yıldır havacıyım Bayım, benim gibi eski bir işçi..."
"Manevra görevi."
"Reddediyorum Bayım, reddediyorum."
Yaşlı elleri titrerken, Rivière bu kalın, güzel ve örselenmiş deriden gözlerini kaçırıyordu."
"Manevra görevi."
"Hayır, Bayım, hayır! Size daha söyleyeceklerim var..."
"Çıkabilirsiniz."
Rivière şöyle düşündü: "Gerçekte kovduğum o değil, ondan bize geçen kötülüktü."
"Çünkü olaylara buyurmak mümkündür," diye düşünüyordu Rivière; "onlar itaat eder ve yaratılırlar. İnsanlar da zavallı şeylerdir, onlar da yaratılır. Ya da kötülük onlara geçtiğinde bir kenara atılır."
"Size daha diyeceklerim var," derken bu yaşlı adam ne söylemek istiyordu? Ondan eski sevinçlerini çaldığımızı mı? Aletlerin uçağın gövdesinde çıkardığı sesi sevdiğini ve onu yaşamındaki bu büyük şiirden ayrı tuttuğumuzu mu? Ya da yaşamak gerektiğini mi?

"Çok yorgunum artık," diye düşündü Rivière. Okşayan bir ateş içinde tırmanıyordu. Parmaklarıyla kâğıdın üstüne vuruyor ve düşünüyordu: "Bu eski ortağın yüzünü ne severdim!" Rivière o elleri yeniden görüyordu. Ellerin birbirine kenetlenmek için o cılız hareketi düşünüyordu. "Peki, peki kalın öyleyse," demek yetecekti. Rivière bu ellere akacak sevinç selini düşünüyordu. Yüzün değil belki ama o ellerin, o yaşlı işçi ellerinin söyleyeceği sevinç ona dünyanın en güzel şeyiymiş gibi geldi. "Yırtıp atayım mı bu kâğıdı?" Ve yaşlı adamın ailesi, akşam eve dönüşüz ve o alçakgönüllü kibir:
"Ne oldu, seni tutuyorlar mı?"
"Herhalde canım, herhalde! Arjantin'den gelen ilk uçağın montajını ben yapmamış mıydım?"
Ve gülüp geçemeyecek gençler, yaşlı işçinin geri alacağı saygınlık...
"Yırtayım mı?"
Telefon çalıyordu, Rivière ahizeyi kaldırdı.
Uzun bir zaman, sonra rüzgârın, boşluğun insan seslerine yüklediği o titreşim, o derinlik. Sonun da bir ses:
"Burası alan. Kimsiniz?"
"Rivière."
"Müdür Bey, 650 pistte bulunuyor."
"İyi."
"Her şey hazır durumda, ancak son anda elektrik bağlantılarını yeniden yapmak zorunda kaldık, bağlantılar elverişsizdi."
"Tamam. Bağlantıları kim yapmıştı'?"
"Araştıracağız Eğer izin verirseniz ceza vereceğiz sorumlusuna. Işık arızası biliyorsunuz ki çok ağır bir suçtur."
"Elbette."
Rivière düşünüyordu: "Kötülük görüldüğü yerde ve zamanda ortadan kaldırılmadığı takdirde, ışık arızaları çıkacaktır. Kötülük rastlantı sonucu işbirlikçilerini ortaya çıkardığı anda onları elden kaçırmak suçtur; demek ki Roblet gidecek."
Onu görmemiş olan sekreter sürekli daktiloda yazıyordu.
"Bu nedir?"
"On beş günlük hesaplar..."
"Niçin şimdi hazır değiller?"

"Ben..."
"Bunun hesabına daha sonra bakacağız."
"Olayların üst üste gelmesi, büyük yapıtların çevresinde balta girmemiş ormanları ayağa kaldıran, büyüten, güçlendiren o karanlık güç çok garip!" Rivière küçük sarmaşıkların yıktıkları tapınakları düşünüyordu.
"Büyük bir yapıt..."
Kendinden emin olabilmek için bir süre daha düşündü: "Bütün bu insanları seviyorum, ama benim mücadelem onlarla değil. Onlardan bize geçen şeylerle."
Yüreği hızlı hızlı çarpıyordu ve bu acı veriyordu ona.
"Yaptıklarımın iyi olup olmadıklarını bilmiyorum. Ne insan yaşamının, ne yargının, ne de üzüntünün gerçek değerini biliyorum. Bir insanın sevincinin ne demek olduğunu da bilmiyorum. Titreyen bir eli de. Ne acımayı, ne tatlılığı..."
Düşledi:
"Yaşam öylesine çelişiyor ki, kişi elinden geldiğince ayakta durabiliyor... Ya sürmek, yaratmak, günü gelince çürüyecek gövdeni bir şeylere değişmek..."
Rivière düşündükten sonra zile bastı.
"Avrupa postasının pilotuna telefon edin. Uçmadan önce beni görsün."
Düşünüyordu:
"Bu postanın boş yere yarım bir tur atması gereksiz. Eğer uyarmazsan, gece, hepsini kaygılandıracak."

ONUNCU BÖLÜM

Telefona uyanan pilotun karısı kocasına bakarak şöyle düşündü:
"Bırakayım da biraz daha uyusun."
O çıplak, güçlü göğse hayranlıkla bakıyordu, güzel bir gemiyi düşünüyordu. Bir limandaymışçasına sakince yatağında uyuyordu, kadınsa bu uykuyu hiçbir şey bozmasın diye parmağıyla kıvrımları, gölgeyi, dalgayı siliyor, denizin tanrı eliyle yatıştığı gibi yatağı sessizliğe kavuşturuyordu. Ayağa kalktı, pencereyi açtı ve yüzüne rüzgâr çarptı. Oda, Buenos Aires'e tepeden bakıyordu. Yandaki dans edilen evden melodiler yükseliyordu, çünkü eğlenme ya da din-

lenme saatleriydi. Bu kent, yüzbinlerce kalesinin içine hapsetmişti insanlarını; her şey sakin ve güvencedeydi; ancak kadına öyle geliyordu ki az sonra herkes, "Silah başına," diye bağıracak ve bir tek onun kocası ayağa fırlayacaktı. Hâlâ dinleniyordu, ancak onun dinlenmesi yedeklerin o kuşkulu dinlenmesiydi. Uykuya dalmış olan bu kent onu korumayacaktı; tozlar içinde yatakta doğrulacak olan bu genç tanrıya kentin ışıkları boş gelecekti. Bir saat sonra Avrupa postasının kaderini taşıyacak olan, bir kentin kaderi gibi büyük işlerden sorumlu olan o güçlü kollara baktı, kadın. Canı sıkıldı. Milyonlarca insan arasında bu adam yalnızca bu garip kurban için hazırlanmıştı. Erkeğini doyurmuş, gözetmiş, okşamış, kendi için değil fakat onu koynuna alacak olan bu gece için. Ne olduklarını bilmediği dövüşler, korkular, galibiyetler için. Bu yumuşak eller evcilleştirilmişlerdi, ancak ne yapacakları belli değildi. Kadın erkeğin gülümsemelerini, aşk inceliklerini biliyor, ancak fırtınadaki tanrısal öfkelerini tanımıyordu. Onu sıcak bağlarla dolduruyordu: Müzikle, aşkla, çiçeklerle; ancak her hareketin öncesinde bu bağlar hiçbir şeye gerek kalmadan çözülüveriyordu.

Gözlerini açtı.

"Saat kaç?"

"Geceyarısı."

"Hava nasıl?"

"Bilmiyorum..."

Kalktı. Gerinerek pencereye doğru yürüdü.

"Çok üşümeyeceğim, anlaşılan. Rüzgâr ne yana esiyor?"

"Ben nereden bileyim?"

Sarktı.

"Güneyden esiyor. Bu çok iyi. Brezilya'ya kadar atar beni bu rüzgâr."

Ay'ı fark edince güçlenmiş hissetti kendini. Peşinden gözleri kentin üzerine indi.

Kent ona ne tatlı, ne ışıklı ne de sıcak gelmiş ti. Ona göre kent ışıkları çoktan zararsız kumların altından akıp gidiyordu.

"Ne düşünüyorsun."

Porto Alegre yakınlarında çıkabilecek olan düşünüyordu.

Benim de çıkar yollarım var. Nereden dönüleceğini iyi biliyorum."
Dışarı sarkmayı sürdürüyordu. Denize atlayacakmış gibi derin derin soluyordu.
"Üzgün bile değilsin... Kaç günlüğüne gidiyorsun?"
Sekiz-on gün. Bilmiyordu. Üzgün mü, niye olsundu ki? Bu ovalar, kentler, dağlar... Ona kalırsa özgürce fethetmeye gidiyordu onları. Ayrıca bir saate kalmadan Buenos Aires'in onun olacağını ve bir köşeye fırlatacağını düşünüyordu, bu kenti.
Gülümsedi:
"Bu kentten çok çabuk uzaklaşacağım. Gece yola çıkmak o kadar güzel ki. Güneye burnumu verip gaza bir asıldım mı on saniye geçmeden kuzey de manzarayı tersyüz ederim. Kent, denizin dibi gibi kalır.
Kadın, bir fetih için neler gerekli olduğunu düşünüyordu.
"Evini sevmiyor musun?"
"Seviyorum evimi..."
Fakat karısı şimdiden yola çıkmış sayıyordu onu. Bu geniş omuzlar çoktan havalanmışlardı.
Kadın ona gökyüzünü gösterdi.
"Hava çok güzel, yolun yıldızlarla dolu."
Adam gülümsedi:
"Evet."
Kadın elini erkeğin omzuna koydu ve ılıklık onu heyecanlandırdı; demek bu ten tehlikelere atılacaktı...
"Sen çok güçlüsün, ancak dikkatli ol."
"Merak etme, dikkatli olurum..."
Hâlâ gülümsüyordu.
Adam giyinmeye başladı. Bu şenlik için en kalın kumaşları, en ağır derileri seçiyor, bir köylü gibi giyiniyordu. Erkeği ağırlaştıkça kadının ona hayranlığı artıyordu. Kemerini sıkıyor, botlarını bağlıyordu.
"Şu botlar canımı acıtıyor."
"Ötekilerini giy."
"Yardım lambası için bir ip bulsana bana."
Kadın erkeğine bakıyordu. Kendince zırhının son eksiklerini gideriyordu. Her şey hazırdı artık.
"Çok yakışıklısın."
Erkeğin özenle tarandığını fark etti.

"Yıldızlar için mi taranıyorsun?"
"Kendimi yaşlı duyumsamamak için."
"Seni kıskanıyorum..."
Yine gülümsedi adam, kadını kucakladı ve ağır giysilerinin üstünde sıktıkça sıktı. Ardından küçük bir kızı yatağa yatırır gibi kucaklayıp yatağa soktu onu:
"Uyu!"
Arkasından kapıyı kapattı ve fethin ilk adımını bilinmeyen gece insanlarının arasına atarak sokağa çıktı.
Kadın bıraktığı yerdeydi. Onun için bir deniz dibine dönüşmüş olan çiçeklere, tatlılığa, kitaplara üzgünce bakıyordu.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

Rivière onu karşıladı.
"Son postada benimle dalga geçtiniz. Hava güzel olduğu halde yarım bir tur attınız; düz gelebilirdiniz. Korktunuz mu?"
Şaşkına dönmüş olan pilot susuyordu. Elleri birbirinin üstünde, ovuşturup duruyordu sonra başını kaldırdı ve tam karşısında duran Rivière'e baktı.
"Evet."
Rivière, korkmuş olan bu çok cesaretli çocuğa acıdı. Pilot özür dilemeye çalışıyordu.
"Artık hiçbir şey göremiyordum. Tabii, daha uzakta... Telsiz diyordu ki... Lambanın ışığı zayıflamıştı, ellerimi bile göremiyordum, en azından kanatları görebilmek için işaret lambasını yaktım; hiçbir şey göremedim. Çıkılması çok zor olan bir çukur içinde sanıyordum kendimi. Bundan sonra motorumdan sesler gelmeye başladı."
"Hayır."
"Hayır mı?"
"Hayır. Motorunu sonradan inceledik. Mükemmel. Fakat insan korktuğu zaman motorundan hep sesler geliyor sanır."
"Kim korkmazdı ki? Dağlar üstüme gelmeye başlamıştı. Yükseleyim derken güçlü hava akımlarına yakalandım. Bilirsiniz ki insan hiçbir şey göremediğinde... Bir de bu akımlar... Yükseleceğim yerde yüz metre kadar da alçal-

dım Ne jiroskobu ne de manometreleri görebiliyordum. Motorum sanki devir düşürüyordu, sanki harareti, yağ basıncı yükseliyordu... Her şey kara bir hastalık gibi üstüme çökmüştü. Aydınlık bir kent görünce çok sevindim."
"Hadi kuzum, çok şey uyduruyorsunuz."
Pilot dışarı çıktı.

Rivière koltuğuna gömüldü ve ellerini kır saçlarında gezdirdi.
"Adamlarımın en cesuru bu. O akşam başardığı şey o kadar güzeldi ki! Ama ben onu korkudan koruyorum..."
Sonra içinde bir zayıflık eğilimi belirdiğinde:
"Kendini sevdirmek için yakınmak yetebiliyor. Hiçbir zaman yakınmadım ben, ne varsa sakladım. Ben de işlerimi dostlukla, insanlıkla yürütmeyi sevmek isterdim. Bir doktor mesleğinde bu tür şeylerle karşılaşır. Oysa ben olaylara hizmet ediyorum. İnsanların hizmet etmeleri için benim onları zorlamam gerekiyor. Bu akşam, büromda bu karanlık yasayı yol kâğıtlarının önünde o kadar iyi hissediyorum ki. Eğer kendimi koyuverir, yoluna koyulmuş olayları kendi başlarına bırakırsam, gizemli bir şekilde başka olaylar patlak verir. Havadaki uçağı yolunda tutan, posta gecikmelerini önleyen benim iradem sanki. Bazen kendi güçlerime şaşıp kalıyorum."
Düşünmeyi sürdürdü:
"Her şey ortada belki. Bahçıvanın otlarla sonsuz savaşı da böyle. Basit ellerinin ağırlığı ilkel bir ormanı, sonsuza dek kendini büyütecek olan toprağa gömer."
Pilotu düşündü:
"Onu korkudan koruyorum. Aslında saldırdığım o değil, insanları bilinmeyen önünde felce uğratan dirençti. Eğer onu dinler, ona yakınır ve serüvenini
ciddiye alırsam, bir gizem ülkesinden yeni dönmüş olduğuna ve yalnızca gizlerden korkulduğuna inanacaktır. İnsanların bu karanlık kuyuya inmeleri ve oradan çıktıktan sonra hiçbir şeyle karşılaşmadıklarını söylemeleri gerekir. Bu adamın geceyi bütün kalınlığıyla yüreğine indirmesi ve en ufak bir ışık olmadan omuzlarının genişliğiyle bilinmeyeni başın dan defetmesi gerekir."

Yine de bu kavgada sessiz bir kardeşlik duygusu Rivière ve pilotlarını içten içe birbirlerine bağlıyordu. Aynı zafer tutkusuyla yüklü, aynı kıyının insanlarıydı bunlar. Ancak Rivière, geceyi fethetmek için başlattığı başka savaşları da anımsıyor şimdi.

Resmi dairelerde, keşfedilmemiş bir bitki gibi, bu karanlık toprak parçasından kuşkuyla söz edilirdi. Gecenin koynunda sakladığı türlü türlü engellere, sislere, fırtınalara doğru saatte iki yüz kilometre hızla bir uçağı göndermek onlara askeri havacılık sınırları içinde kabul edilebilir bir serüven gibi geliyordu: Açık bir gecede uçaklar havalanır, bombardıman yapar, havalandığı yere döner. Ancak düzenli servisler geceleri pek işlemezdi. "Bu bizim için," diye açıklardı Rivière, "Bir ölüm kalım sorunu bu, gündüz deniz ve hava yollarıyla açılan aramız geceleri kapanıyor."

Rivière, bilançoları, kamuoyunun sesini, güvenlikleri sıkıntı içinde dinlerdi. "Kamuoyunun sesini isteyen kendi yönüne çeken." diye karşılık vermişti. "şeyle düşünüyordu: "Ne çok zaman kaybettik! Bir şey var... Bunların üstüne çıkan bir şeyler var. Canlı olan yaşamak için her şeyi önüne katar ve yaşamak için kendi yasalarını yaratır. Buna direnç gösterilemez."

Rivière ticari gece uçuşlarının ne zaman ve nasıl başlayacağını bilmiyordu ancak bu bilinen sona karşı hazırlıklı olmak gerekiyordu.

Yeşil çuhalı duvarlar önünde, eli çenesinde, garip bir güç duygusu içinde dinlediği bir sürü karşıtlığı anımsıyordu. Tüm bunlar onun için boşunaydı ve kararı eninde sonunda yaşamın kendisi verecekti. Kendinde bir ağırlık olarak biriktirdiği öz gücü

hissediyordu: "Benim gerekçelerim daha ağır basıyor, kazanan ben olacağım," diye düşünüyordu Rivière. "Bu olayların doğa eğimidir. Ondan her türlü

riski yenebilecek, harika çözümler istendiği zamanlar: "Yasaları çıkartacak olan deneyimlerdir," diye karşılık veriyordu. "Yasaları tanımak deneyim kazandırmaz bize."

Uzun bir mücadele yılı sonrasında haklı çıkan Rivière olmuştu. Kimileri ona, "Talihi varmış," diyor; kimileriyse "direnciyle, saldıran bir ayı gücüyle başardı" sözünü yakış-

tırıyordu. Ancak başarı ona göre basit bir biçimde doğru yöne gitmiş olmasında
yatıyordu.
Başlangıçta ne önlemler almıştı, ne önlemler!
Uçaklar gün doğmadan bir saat önce havalanıyor ve günbatımından bir saat sonra havaalanına konuyorlardı. Rivière ancak belli bir deneyim birikiminin ardından pilotlarını gecenin karanlıklarına salmaya cesaret edebildi. Kimseye yol yordam danışma hatta kazıklar yiyerek kendi yolunda tek başına ilerliyordu şimdi.
Rivière, seyirdeki uçakların durumunu öğrenmek için zile bastı.

ONİKİNCİ BÖLÜM

Bu sırada Patagonya postası fırtınaya tutuluyor, Fabien de fırtınanın çevresinden dolaşmaktan vazgeçiyordu. Fırtına postayı çok uzağa fırlatıyordu, çünkü şimşekler ülkenin içlerine kadar uzanıyor ve buluttan kaleler meydana getiriyorlardı. Fırtınanın
altından geçmeyi deneyecekti, eğer işler kötü giderse yarım bir tur atmaya alışacaktı.
Yüksekliğini okudu: Bin yedi yüz metre. Yük seklik kaybetmek için avuç içlerini kumanda aletlerinin üzerine bastırdı. Motor güçlü bir şekilde titredi ve uçak sarsıldı. Fabien uçağın iniş açısını düzeltti, sonra harita üzerinden tepelerin yüksekliğini buldu: Beş yüz metre. Güvencede olmak için yedi yüz metrede uçacaktı.
Yüksekliğini, servetini ortaya sürercesine kurban ediyordu.
Bir hava hareketi uçağın burnunu aşağı verdi ve güçlü bir şekilde uçağı sarstı. Fabien, gözle görünmeyen yıkıntıların üzerine geldiğini sandı. Yarım tur attıktan sonra yüz binlerce yıldızlı bir gökyüzüne kavuşmayı düşledi, ancak bir derece bile rotadan sapmamıştı.
Fabien, şansını hesaplıyordu: Yerel bir fırtına söz konusuydu, bir yandan bir sonraki havaalanı olan Trelew'den dörtte üçü kapalı bir gökyüzünün haberi veriliyordu. Bu kara beton içinde yirmi dakika daha durabilmekteydi. Bütün iş, yine de kaygılıydı. Rüzgârın kütlesini karşısına

alarak sola yaslanmış, en karanlık gecelerde bile parlayıp sönen ışıklardan anlamlar çıkarmaya çalışırdı. Fakat bazen ışık olmazdı gördükleri. Kimi zaman karanlığın kalınlıkları arasında yoğunluk değişmeleri ya da göz yorgunluklarını hissederdi.
Telsizciden bir kâğıt aldı:
"Neredeyiz?"
Fabien bunu bilmek için her şeyini vermeye hazırdı. Karşılık verdi:
"Bilmiyorum. Pusulayı kullanarak bir fırtınadan geçmeye çalışıyoruz."
Öne eğildi. Ateşten bir demet gibi motora asılı bulunan egzoz alevi öylesine donuktu ki sanki ayışığı onu söndürmüştü, ancak bu hiçlik içinde gözünün önündeki dünyayı da aynı zamanda yutuyordu.
Aleve baktı. Bir meşalenin alevi gibi gürbüz ve sıkı r örülmüştü.
Fabien otuz saniyede bir jiroskoba ve kumpasa bakmak için başını pilot bölmesine gömüyordu. Uzun zaman boyunca gözlerini baygına çeviren kır mızı lambaları yakmaktan çok solgun bir yıldız ışığına sahip fosfor rakamlı göstergelere bakıyordu.
Orada, göstergeler ve rakamlar arasında pilot bir tür aldatıcı güvence hissediyordu: Üzerinden dalgaların geçtiği bir geminin kaptan köşkünde duyumsanan güvencenin aynıydı bu. Gece ve gecenin taşıdığı bütün kayalar, tepeler, enkazlar o aynı şaşırtıcı
kadercilikle birlikte uçağın üstünden akıp gidiyordu.
"Neredeyiz?" diye sordu telsizci, yine.
Fabien karanlık bölmeden kurtulup sol yana yatarak o korkunç gözetlemesine dalıyordu. Artık ne kadar zamanın ve çabanın onu bu karanlık bağlardan koparacağını bilemiyordu. Neredeyse kurtulma umudunu yitirmek üzereydi, çünkü yaşamı şu umudunu yitirmemek için açıp okuduğu binlerce kirli ve buruşuk kâğıda bağlıydı: "Trelew: Dörtte üçü kapalı hava, zayıf batı rüzgârı." Eğer Trelew'in dörtte üçü kapalı olsaydı bulutların arasından ışıkların bir kısmı görülebilirdi. En azından...
Yolunu gözeten ışıklar yola devam etmeye zorluyordu onu... Yine de kuşku içinde telsizci için bir şeyler karaladı:

"Geçip geçemeyeceğimi bilmiyorum. Geride havanın güzel olup olmadığını bildirin bana."
Gelen yanıt yerine oturttu onu:
"Commodoro bildiriyor: Geri dönüş olanaksız fırtına!"
And sıradağlarından denize doğru kayan amansız saldırıyı anlamaya başlıyordu. O dağlara ulaşmadan fırtına bütün kentleri yerle bir edecekti.
"Sarı Antonio'da hava nasılmış?"
"San Antonio'nun yanıtı şu: Batıdan esen biri rüzgâr ve arkasından fırtına. Dörtte üçü kapalı hava." Parazitler yüzünden San Antonio'nun sesini zorlukla alıyorum. O da beni zorlukla duyuyor. Çok geçmeden şimşekler yüzünden anteni içeri almak
zorunda kalacağım. Yarım tur atacak mısınız? Neler tasarlıyorsunuz?"
"Benim tasarladıklarımı boş verin. Bahia Bianca'daki havayı sorun."
"Bahia Blanca yanıtlıyor: Batıdan Bahia Bianca üzerine yirmi dakika sonra müthiş bir fırtına gelecek."
"Trelew'deki havayı sorun."
"Trelew yanıtladı: Saniyede otuz metre hızla batıdan esen bir fırtına ve yağmur.'"
"Buenos Aires'le haberleşin: Dört bir yandan sıkıştırıldık. Hiçbir şey göremiyoruz, fırtına yüzlerce millik bir alanı kapladı. Ne yapmamız gerekiyor?"
Pilota göre bu gecenin sonu gelemeyecek gibiydi, Çünkü gece ne bir rıhtıma götürüyor (bütün rıhtımlar ulaşılmazdı artık) ne de bir şafağa bırakıyordu; bir saat kırk dakika içinde yakıt da bitecekti.
Er ya da geç, bu karanlıklar içinde kör bir biçimde uçmak zorunda kalınacaktı.
Keşke sabaha çıkabilselerdi...
Gündüz, Fabien için korkunç geçenin ardından saplanılan altın kumlu bir kumsaldı. Tehlikeye atılmış olan uçağın altında ovalar doğacaktı. Sessiz toprak uyuyan çiftliklerini, sürülerini ve tepelerini getirecekti. Karanlıkta yüzen bütün enkazlar savunmasız bir hal alacaklardı. Elinden gelse pilot nasıl da yüzecekti gündüze doğru!
Kıstırılmış olduğunu düşündü. Çözüm iyi ya da o kötü bu karanlığın içindeydi.

Doğruydu, Birkaç kez gün aydınlanmaya başladığı anda iyileşme dönemine gireceğine inandı.
Ancak üzerinde güneşin yaşadığı doğuya doğru gözlerini dikmek neye yarayacaktı; aralarında için den kurtulması zor olan bir derinlik var gibiydi.

ONÜÇÜNCÜ BÖLÜM

"Ascuncion postası yola devam ediyor. Saat ikiye doğru burada olacak. Buna karşılık zorluklar içinde bulunan Patagonya postasında önemli bir gecikme tahmin ediyoruz."
"Güzel, Bay Rivière."
"Avrupa uçağını onu beklemeden havalandırmamız mümkün; Ascuncion postası gelir gelmez bizden bilgi isteyeceksiniz. Hazırlıklı olun."
Rivière şimdi kuzeyde bulunan koruma alanlarından gelen telgrafları okuyordu. Avrupa postası için önü açık bir yol vardı: "Gökyüzü açık. Dolunay var ve rüzgâr yok." Gökten yayılan ışıklarla oldukça belirlenmiş Brezilya dağları sık ağaçlı kara ormanlardan oluşan saçlarını denizin gümüş renkli dalgalarında sallandırıyordu. Bu ormanların üzerine hiç durmadan renksiz ayışığı yağmurları yağıp duruyordu. Ve denizdeki adalar enkazlar kadar karaydı.
Ve bu ayışığı yollar üzerinde tükenmek bilmiyordu; bir ışık çeşmesiydi sanki.
Rivière hareket emrini verdiğinde Avrupa pos tasının ekibi bütün bir gece ağır ağır ışıldayan durağan bir dünyanın içine girmiş demekti. Işığın ve karanlığın kütlelerini hiçbir şeyin bozamadığı bir dünyaydı. Bu dünyaya hafif rüzgârların girebilmesi, bir kaç saat içinde gökyüzünü hallaç pamuğuna çevirmesi olanaksız gibiydi.
Ancak Rivière, yasak altın madenlerindeki bir altın arayıcısı gibi bu aydınlık karşısında duraksıyordu. Güneyde olanlar, gece uçuşlarının sorumlusu olan Rivière'i haksız çıkarıyordu. Rakipleri Patagonya'daki bir felaketten kendilerine bir moral kazanma fırsatı çıkarabilirlerdi Öyle Rivière'in talihi bir anda tersine dönebilirdi: Yapıtlarındaki bir çatlak drama yol açmıştı, ancak dram çatlağın ne olduğunu gösterse de hiçbir şey kanıtlanamazdı. "Belki

batıya gözetleme postaları gerekiyor... Bunu anlayacağız." Şöyle düşünüyordu ayrıca: "Aynı nedenler üzerinde ısrar etmek; şimdi elimizde kazalara engel olacak bir fırsat da var; bir kaza." Güçlü kişileri başarısızlıklar güçlendirir. Ne yazık ki insanlara öyle bir oyun oynanıyor ki bu oyunda olayların gerçek anlamının hiçbir değeri yok. Görünüşte bir şeyler kazanmak ya da yitirmek azımsanacak noktalara getiriyor kişiyi. Ve görünüşte başarısız olmak da kıskıvrak bağlıyor bizi.
Rivière zile bastı.
"Bahia Blanca ile hâlâ bir telsiz bağlantısı yok mu?"
"Hayır."
"Havaalanının telefonunu verin bana."
Beş dakika sonra bilgi alıyordu:
"Niçin bize hiçbir haber vermiyorsunuz?"
"Postanın sesini alamıyoruz."
"Susmada mı?"
"Bilmiyoruz Çok fırtına var. Mandallasa bile işitemeyiz.".
"Trelew duyuluyor mu?"
"Trelew'i de duyamıyoruz."
"Telefon edin."
"Denedik. Hatta bir kopukluk var."
“Orada hava nasıl?"
"Tehlikeli. Batıdan güneye doğru şimşekler çakıyor. Çok ağır bir hava."
"Rüzgâr?"
"Zayıf, ancak on dakika sürer. Şimşekler hızla yaklaşıyor."
Bir sessizlik.
"Bahia Banca, duyuyor musunuz? Tamam. dakika sonra arayın bizi."
Rivière güneydeki havaalanlarından gelen telgrafları karıştırdı. Hepsi de uçaktan bir haber alınamadığını yazıyordu. Kimileri Buenos Aires'e yanıt bile vermiyordu. Harita üzerinde, her kapının kapalı olduğu ve kasırganın yerle bir ettiği küçük kasabaları gösteren lekeler gitgide büyüyordu. Yollarının üzerindeki dünyadan ayrı düşmüş ışıksız her ev bir gemi gibi gecenin içinde gözden kaybolmuştu. Onları
bir tek şafak kurtarabilirdi.

Haritanın üzerine eğilmiş olan Rivière, yine de, açık gökyüzüne çıkma umudunu koruyordu. Çünkü otuzdan fazla taşra kasabasının polisinden havanın iyi olduğuna ilişkin telgraflar almıştı ve yanıtlar çok tan ona ulaşmaya başlamıştı. ki bin kilometrelik bir alan içinde bulunan telsiz istasyonlarına, uçaktan haber alınır alınmaz bunu Buenos Aires'e ulaştırma emri verilmişti. Buenos Aires de istasyona
Fabien'e aktarılması için açık alanların yerini bildirecekti.
Sabah çalışmasına uymak zorunda olan sekreterler bürolarında yerlerini almışlardı. Orada, gizliden gizliye gece uçuşlarının iptal edileceğini belki de Avrupa postasının sabah hareket edebileceğini öğreniyorlardı. Alçak sesle, Fabien'den, kasırgadan
ve en çok da Rivière'den söz ediyorlardı. Hemen onun yanı başında bu gündelik yalanlamanın altında gitgide ezildiğine tanık oluyorlardı.
Fakat bütün sesler birdenbire kesiliverdi:
Rivière kapısında belirmişti, bir sonsuzluk yolcusu gibi, paltosunun içinde küçülmüş, şapkası gözlerine inmişti yine. Büro müdürüne doğru sakin bir adım attı:
"Saat biri on geçiyor, Avrupa postasının kâğıtları tamam mı?"
"Ben... Ben sanmıştım ki..."
"Sanmakla değil dediklerimi yapmakla yükümlüsünüz."
Elleri arkasında, açık bir pencereye doğru yavaşça yaklaştı.
Bir sekreter yanına gelerek:
"Müdür Bey, çok az yanıt alabiliyoruz. İçerde bize diyorlar ki birçok telsiz hattı kesilmiş."
"Peki."
Hareketsiz duran Rivière geceye bakıyordu.

Gelen her yeni haber postayı tehlikeye sokuyordu. Hatlar kesilmezden önce yanıtlanabildiği kadarıyla her kentten kasırganın ilerlediği haberi geliyordu: "İçerlerden, Cordillere'den geliyor. Her yeri, her şeyi silip Süpürüyor, denize doğru..."
Rivière'e göre yıldızlar çok parlak, hava ise nemliydi. Ne garip bir geceydi. Parlak bir meyvenin kâbusu gibi parça

parça çürüyordu. Yıldızlar hâlâ Buenos Aires'in üzerindeydi ancak bu, bir anlık vahadan başka bir şey değildi." Uçaktakilerin yordamından uzakta başka bir liman. Kötü rüzgârın dokunup geçtiği ve çürüttüğü tehlike dolu bir gece.
Yenilmesi zor bir gece.
Bir uçak, bir yerlerde, gecenin derinliklerinde tehlike içinde; uçaktakiler çaresizlik içinde uğraşıp duruyorlardı.

ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Fabien'in karısı telefon etti.
Her dönüş gecesinde Patagonya postasının hareketini hesaplardı. "Trelew'den havalanıyor..."
Sonra uykuya dalardı. Çok geçmeden: "San Antonio'ya yaklaşıyor olmalı, kentin ışıklarını görüyor dur..." Ayağa kalkıyor, perdeleri aralıyor ve gökyüzüne bakıyordu: "Bütün bu bulutlar canını sıkıyordur..." Kimi zaman Ay bir çoban gibi geziniyordu
gökyüzünde. Bunun üzerine, kocasının çevresindeki binlerce yıldızdan ötürü rahatlamış olan kadın yeniden yatıyordu. Saat bire doğru onu yakınında
hissediyordu: "Artık çok ötelerde olmamalı, Buenos Aires'i görüyordur..." Sonra yine kalkıyor, kocasına sıcak bir yemek ve kahve pişiriyordu:
"Yukarılarda hava çok soğuktur..." Kocasını hep, karlarla kaplı bir zirveden inmiş gibi karşılıyordu: "Üşümedin mi?" "Hayır, üşümedim." "Olsun, yine de ısın biraz..." Saat bir çeyreğe doğu her şey hazırdı. Bundan sonra kadın telefon ediyordu.
"Fabien iniş yaptı mı?"
Onu dinleyen sekreterin biraz canı sıkılır gibi oldu:
"Kimsiniz?"
"Simone Fabien."
"Ah! Bir dakika..."
Ne diyeceğini şaşıran sekreter ahizeyi büro müdürüne uzattı.
"Kimsiniz?"
"Ah, siz misiniz, ne istemiştiniz Bayan?"
"Kocam iniş yaptı mı?"

Ne olduğu belli olmayan kısa bir sessizliğin ardından kadına basitçe karşılık verildi:
"Hayır."
“Gecikti yani?"
"Evet..."
Yeni bir sessizlik daha.
"Evet, evet gecikti biraz."
"Ah!"
Bu "Ah!" yaralı bir bedenden yükselmişti sanki. Gecikme hiçbir şey değildi... Hiçbir şey... Ama ya çok uzarsa!..
"Ah! Peki saat kaç sularında orada olacak?"
"Saat kaçta mı burada olacak? Biz... Biz bilemiyoruz bunu..."
Kadın şimdi bir duvara çarpmış gibiydi. Yalnızca sorduklarının tekrarını alabiliyordu.
"Size rica ediyorum, lütfen yanıt verin bana! Kocam nerede şimdi?"
"Nerede mi? Bir dakika..."
Bu sessizlik kadını kötü yapıyordu. O duvarın ardında bir şeyler dönüyordu.
Karar verildi:
"Saat on dokuz otuzda Commodoro'dan havalanmış."
"O saatten bu yana nerede?"
"O saatten bu yana mı? Çok gecikti... Kötü hava yüzünden çok gecikti..."
"Ah! Demek kötü hava..."
Buenos Aires üzerinde dolaşan o aylak Ay, bir haksızlığın, aldatmacanın habercisiydi. Kadın aniden, Commodoro'dan Trelew'e gitmek için en az iki
saat gerektiğini anımsadı.
"Ve Trelew'e altı saatten beri uçuyor, öyle değil mi? Peki size mesajlar gönderiyordur. Ne diyor'?"
"Ne mi diyor? Doğal olarak böyle bir havada... Siz de bilirsiniz ki... Gönderdiği mesajları işitmek olanaksızdır."
"Böyle bir havada mı?"
"Bütün söyleyebileceğimiz bunlar bayan, bir haber alır almaz size bildireceğiz!"
"Ah! Hiçbir şey bilmiyorsunuz, demek..."
"Görüşmek üzere Bayan..."
"Hayır. Hayır. Müdürle görüşmek istiyorum."

"Müdür Bey şu anda çok meşgul, Bayan, toplantıda..."
"Ah! Olsun, olsun! Onunla konuşmak istiyorum."
Büro müdürü terlerini kuruladı:
"Bir dakika..."
Rivière'in kapısını itti:
"Bayan Fabien sizinle görüşmek istiyor."
"İşte, korktuğum başıma geldi," diye düşündü.
Rivière, dramın dokunaklı öğeleri kendini göstermeye başlamıştı. Önce bunları önlemeyi düşündü; ameliyat odalarına anneler ve kadınlar alınmazdı.
Tehlikede kalan gemilerde de heyecan yatıştırmaya çalışılırdı. Yine de görüşmeyi kabul etti:
"Büroma bağlayın."
Bu uzaktan gelen küçük, titrek sesi dinlerken birdenbire ona yanıt veremeyeceğini anladı. İkisi için de bağırıp çağırmak o kadar anlamsız olacaktı ki.
"Sizden rica ederim Bayan, kendinize gelin! Bu meslekte haber almayı beklemek o kadar çok olağandır ki."
Vardığı noktada kişisel bir bunalımın değil eylem sorunu sözkonusuydu. Rivière'in karşısında, Fabien'in karısı değil, yaşamın başka bir anlamı dikiliyordu. Rivière, yalnızca bu küçük sesin, bu üzgün ancak ona düşman kesilen ezginin yakınmalarını dinleyebiliyordu. Çünkü ne eylem, ne de kişisel mutluluklar paylaşımı onaylar; birbirlerine ters düşerler. Bu kadında da mutlak bir dünya adına, kendi ödev ve hakları adına konuşuyordu. Akşamın yüzüne düşen bir lambanın aydınlığı, bir umutlar sevecenlikler ve anılar ülkesi adına. Kendisine ait olanı istiyordu ve bunda haklıydı da. Üstelik Rivière de haklıydı, ancak bu kadının gerçekliği karşısında
"hayır" diyemezdi. Kendi halinde bir masa lamba sının ışığında kendi gerçekliğini, dile getirilmez, insanlıkdışı gerçekliğini keşfediyordu.
"Bayan..."
Kadın artık dinlemiyordu. Sanki, cılız yumruklarını duvarda harcamış ve ayaklarının üzerine yığılmıştı.

Günün birinde bir mühendis, yapılmakta olan bir köprü üzerindeki bir yaralının üstüne eğildiklerin de şöyle demişti: "Bu köprü ezilmiş bir insan yüzüne değer miydi?"

Kendi yararına yol açılan köylülerden hiçbiri, bir sonraki köprüden dolaşmak uğruna, bir insanın yüzünü bu hale koymayı kabullenmezdi. Ancak buna karşın köprüler inşa edildi. Mühendis şöyle devam etmişti: "Genel çıkarlar, özel çıkarlardan oluşur; bu başka bir şeyi doğrulamaz. Fakat yine de, insan yaşamının değeri yoksa bile biz hep bir şeyler insan yaşamının değerini aşıyormuş gibi davranıyoruz... Peki nedir bu?"

Rivière ekibini düşününce yüreği sıkıştı. Bazen bir köprü yapımı bile mutlulukları kırmaya yetiyordu; Rivière artık "ne adına?" diye soramaz olmuştu.

"Bu insanlar," diye düşünüyordu, "Belki az sonra ölecekler, ancak mutlu yaşayabilirlerdi." Akşam lambalarının altın tapınağına eğilmiş insan yüzleri görüyordu:

"Ne adına bu insanları çekip aldım?" Ne adına onlardan kişisel mutluluklarını çalmıştı? İlk yasa bu mutlulukları korumak değimiydi? Fakat o onları yok

ediyordu. Ve günü geliyor altın tapınaklar bir serap gibi gözden kayboluyordu. Yaşlılık ve ölüm ondan daha acımasızca yıkıyordu bu mutlulukları. Belki de korunması gereken ve çok uzun süren başka bir şey daha vardı; Rivière'in korumaya çalıştığı acaba insanın bu yönü müydü? Yoksa eylem kendini doğrulamazdı.

"Sevmek yalnızca sevmek, ne büyük çıkmaz." Rivière, sevmekten daha büyük olan bir ödevin karanlık duygusuna kapılmıştı. Ya da söz konusu olan, başkalarından çok farklı olan bir sevecenlikti.

Aklına bir cümle takılmıştı: "Onları ölümsüz kılmaktan söz ediyoruz..." Bunu nerede okumuştu?

"Kendi başınıza peşine düştükleriniz ölürler. Peru'da, eski İnkalar'ın Güneş Tanrısı tapınağını görmüştü. Dağ üstündeki o dik taşlar. Günümüz insanının üstüne taşlarının ağırlığıyla bir pişmanlık gibi çöken bu anıtlar olmasa, güçlü bir uygarlıktan geriye ne kalabilirdi? "Herhangi kabalık ve hangi saçma sevgi adına eski halkların yöneticileri dağın üstündeki bu tapınağı dikerek, ölümsüzlüklerini anıtlaştırmaya zorladılar onları?" Rivière, akşamları müzik kutularının önünde toplanan küçük kasabaların insanlarını düşledi. "Bu türde bir mutluluk, bir koşum takımı..." diye düşündü. Eski halkların yöneticileri insanın çektiği

zorluklara acımamışlarsa bile ölümüne acımışlardır.'Bireysel ölümüne değil de deniz kumları altında kalacak soylara acımışlardır. Ve halkını, çölün yok edemeyeceği taşlar dikmeye göndermişti.

ONBEŞİNCİ BÖLÜM

Dörde katlanmış bu kâğıt onu belki de kurtarır.
Fabien, dişleri kenetlenmiş, kâğıdı açıyordu.
"Buenos Aires'i işitmek olanaksız. Haber bile gönderemiyorum, parmaklarıma kıvılcımlar sıçrıyor."
Fabien öfkeye kapılmıştı, karşılık vermek istedi, ancak elleri yazmak için kumandayı bıraktığında güçlü bir dalga gövdesine çarptı; beş tonluk metal içinde hava dalgaları havaya kaldırıp tartıyordu onu. Vazgeçti.
Elleri yeniden dalganın üzerine kapandı ve onu yatıştırdı.
Fabien hızlı soluk alıyordu. Eğer telsizci fırtına korkusu yüzünden anteni çekerse, yere indiklerinde Fabien onun suratını dağıtırdı. Sanki bin beş yüz kilometre öteden kendilerine bir yardım halatı atacaklarmışçasına, ne pahasına olursa olsun Buenos Aires'le görüşmeleri gerekiyordu. Titrek bir ışık, hiçbir yararı dokunmayan ancak yeryüzünü bir deniz feneri gibi aydınlatmış olan bir han feneri olmadığından, ona yalnızca, çoktandır var olmayan bir dünyadan kopup gelen tek bir ses gerekliydi. Pilot yumruğunu kaldırdı ve telsizciye bu trajik doğruyu anlatabilmek için kırmızı ışığın üstünde gezdirdi, ancak öteki, taş üstünde taşın kalmadığı boşluğa, ortadan kaybolmuş kentlere, ölgün ışıklara dalıp gittiğinden bunu fark etmedi bile.
Fabien, her söylenileni dinlerdi, yeter ki sesleri çıksındı. Şöyle düşünüyordu: "Bana dönüp durmamı söyleseler, dönerim; tam güneye doğru yürü deseler." Ayın bıraktığı koca gölgeler altında, bir yerlerde bu dinginlik içindeki kentler vardı. Oradaki arkadaşları, çiçek gibi lambaların koruyucu ışığı altında bilgili mi bilgili, güçlü mü güçlüydüler; haritaların üzerine eğilmişlerdi ve hepsi de bu kentleri tanıyorlardı. Oysa o, bir çığ hızıyla kara bir seli üstüne iten gecenin dalgalarından başka ne biliyordu? İki insan bulut-

lardaki alevler ve hortumlar arasında bırakılamazdı ya? Hayır, bırakılamazdı. Fabien'e, "Burnunu iki yüz kırk dereceye ver..." diyecekler, o da iki yüz kırk dereceye dönecekti. Ancak yapayalnızdı.

Sanki madde bile başkaldırıyordu. Her dalışta motor öylesine zangırdıyordu ki sanki uçağın bütün gövdesi öfkeden sarsılıyordu. Fabien başını pilot kabinine gömmüş, jiroskopik ufkun tam karşısında uçağa egemen olmak için tüm gücünü kullanmıyordu, çünkü dışarıda gezegenlerin başlangıcını andıran öyle bir karanlık içinde yitmişti ki her şeyin bir birine karıştığı bu karanlıkta yerle göğü birbirinden ayırmak olanaksızdı. Bunun yanında pozisyon göstergelerinin ibreleri gittikçe hızlanıyor, izlenmeleri zorlaşıyordu. İbrelerin yanılttığı pilot yükseklik kaybediyor, çırpınıyor ve bu karanlık içinde yavaş yavaş batıyordu. Yüksekliğini okudu: "Beş yüz metre." Bu, tepelerin yüksekliğiydi neredeyse. Tepelerin başdöndüren dalgalarının üzerine yürüdüğünü hissetti. En küçüğü kendini ezecek güçte olan yer kütleleri, adeta yerlerinden fırlamışlar ve çevresinde sarhoşluk içinde dönmeye başlamışlardı. Onun çevresinde böylelikle, gittikçe sıkboğaz eden delice bir dans başlamıştı.

Ne yapacağına karar verdi. Çakılma riskini göze alarak herhangi bir yere iniş yapacaktı. En azından tepelerden sakınmak için elinde kalan son işaret fişeğini de fırlattı. Fişek yandı, döndü, bir düz ışıklandırdı ve orada söndü; bu düzlük denizdi.

Çok çabuk düşündü: "Yandık, kırk derece düzeltmeme karşın yine de sapmışım. Bir kasırga bu. Kara ne yanda acaba?" Uçağın burnunu batıya verdi. Şöyle düşündü: "Şimdi fişeğim kalmadığına göre sonum geldi!" Bu nasılsa bir gün başıma gelecekti.

Peki ya arkadaki arkadaşı..." Kuşkusuz anteni yerinden almıştır. "Ancak pilot bunu kafasında sorun haline getirmemişti. Ellerini yalnızca açsa bile yaşamları oradan işe yaramaz toz parçaları gibi akıp giderdi. Arkadaşının ve kendisinin çarpan yürekleri ellerindeydi. Ansızın elleri onu ürküttü.

Koç toslaması halindeki bu dalgalanmaların içinde dümenin sarsıntılarını önlemek için ona sımsıkı yapışmıştı,

yoksa kumandanın kabloları kopabilirdi. Dümeni sürekli olarak sımsıkı tutuyordu. Harcadığı güç karşısında uyuşan ellerini artık hissedemiyordu. Ellerinden bir tepki alabilmek için parmaklarını oynatmak istedi; bunu yapıp yapamadığını anlamadı bile. Tuhaf bir şeyler kollarını güçsüz kılıyordu. Duyarsız ve hareketli balonlar gibi. Şöyle düşündü: "Var gücümle sıktığımı düşünmeliyim..."
Düşündüğünün ellerine ulaşıp ulaşmadığını da bilemedi. Dümenin sarsıntılarını yalnızca omuzlarındaki acılardan anladığı için, "Elimden kaçacak. Ellerim
açılacak..." dedi kendi kendine. Ancak böyle sözler düşündüğü için kendinden korktu, çünkü bu kez ellerinin gördüklerinin o karanlık gücüne baş eğdiğini, yavaşça açıldığını ve karanlık içinde teslim olduğunu sandı.
Dövüşmeye devam edebilir, şansını deneyebilirdi, kader dışarıdan gelmezdi. Ancak kaderi içerdeydi; kendimizi düşkün hissettiğimiz bir an gelir; hatalar bir baş dönmesi gibi sizi alır götürür.
Ve işte tam bu anda başının üzerinde, kasırganın bir yırtığından balık sepetindeki ölümcül bir olta yemi gibi birkaç yıldız ışıldadı.
Bunun bir tuzak olduğunu anlamıştı; bir çukurda üç yıldız görülür, ona doğru yükselir, ondan sonra artık inemez ve orada yıldızlara takılıp kalırdınız.
Ancak ışığa öylesine açtı ki, yükseldi.

ONALTINCI BÖLÜM

Yıldızların sunduğu noktalar sayesinde dalgaları daha iyi geçerek yükseldi. Solgun mıknatıslar onu çekiyordu. Bir ışığın peşinde o kadar uzun zaman koşmuştu ki en belirsiz ışığı bile artık elinden kaçırmazdı. Bir han fenerinden daha parlak olan bu ışığın, bu çok susadığı işaretin çevresinde ölünceye kadar dönecekti. Şimdiden ışık tarlalarına doğru yükselmeye başlamıştı.
Az önce açılmış olan ve şimdi kapanan kuyunun içinde yavaşça spiral biçiminde yükseliyordu.
Yükseldikçe bulutlar kara çamurlarını kaybediyorlar, gittikçe arınan ve beyazlaşan dalgalar halinde karşısına çıkıyorlardı.

O kadar çok şaşırmıştı ki, aydınlık gözlerini kamaştırıyordu. Birkaç saniye boyunca gözlerini kapatmak zorunda kaldı. Geceleyin bulutların bu kadar büyüleyici olduklarını sanmazdı. Fakat dolunay ve bütün gökcisimleri onları ışıklı dalgalara dönüştürmüştü.
Uçak bir anda, açıklığa çıktığı saniyede olağanüstü bir durgunluğa kavuşmuştu. Uçağın burnunu öne eğen en ufak bir çalkantı bile yoktu. Bendi aşan bir tekne gibi sakin sulara giriyordu. Esenlik içindeki adaların bulunduğu bir koydaymışçasına, gökyüzünün bilinmeyen ve gizli bir parçasındaydı. Şimşeklerin, sağanakların, boraların oynaştığı üç bin metrelik kasırga, artık altında kalan yeni bir dünyaydı. Ancak kardan ve kristalden yapılmış çevriliyordu gökcisimlerine.
Tuhaf yıldızların arasına düştüğünü düşünüyordu, uçağın kanatları aydınlanmıştı. Çünkü ışık yıldızlardan değil de altında, çevresinde oynaşan bulut parçalarından geliyordu.
Altında bulunan bulutlar aydan aldıkları bütün karları üzerine yolluyorlardı. Sağlı sollu bütün bulutlar kuleleri andırıyordu. Işıklı bir sütün içinde pilot ve telsizci sanki yüzüyordu. Fabien arkasına döndüğünde telsizcinin gülümsediğini gördü.
"İşler yolunda," diye bağırıyordu.
Ancak sesi uçağın gürültüsüne karışıyor, yalnızca gülümsemeleri anlaşabiliyordu. "Gülümsediğime bakılırsa çıldırmış olmalıyım," diye düşündü Fabien, "kaybolduk!"
Bununla birlikte binlerce karanlık kol onu bırakmıştı. Günü gelince çiçekler arasında tek başına dolaşmasına izin verilen bir tutuklu gibi bağları çözülmüştü onun da.
"Çok güzel," diye düşünüyordu Fabien. Ondan ve arkadaşından başka hiç kimsenin, ama başka hiç kimsenin yaşamadığı bir dünyada, bir hazine yoğunluğunda biriken yıldızların arasında dolaşıp duruyordu. Gizlice girdikleri hazine odasından
bir daha çıkamayan, şu masallardaki kentlerin hır sızlarını andırıyordu. Buz kesilmiş değerli taşların arasında sonsuza değin zengin, ancak mahkûm edilmiş, dolaşıp duruyorlardı.

ONYEDİNCİ BÖLÜM

Patagonya alanlarından biri olan Commodoro Rivadavia'da bulunan telsiz telgrafçılarından biri ansızın hareket geçti ve nöbet tutan kim varsa, güçten kesilmiş bir halde onun çevresine toplandılar.
Temiz ve aydınlık bir kâğıdın üzerine eğilmişlerdi. Operatörün eli hâlâ duraksıyordu ve kalem sallanıyordu. Operatörün eli harfleri tutuyor ancak parmakları çoktandır titriyordu.
"Kasırgalar mı?"
Telsizci başıyla "Evet" yaptı. Çevresinde bulunanların gürültüsü anlamasını engelliyordu.
Sonra çözülmesi olanaksız birkaç harf karaladı.
Ardından sözcükler. Son olarak metin okunacak hale gelmişti:
"Kasırganın üzerinde üç bin metre yükseklikte kaldık. İçerilere doğru tam batıya gidiyoruz, çünkü denize sapmışız. Altımız kapalı. Sürekli olarak denizin üzerinde uçup uçmadığımızı bilmiyoruz. Kasırganın içerilere yayılıp yayılmadığını bildirin bize."
Bu mesajın Buenos Aires'e ulaştırılması için, kasırgalar yüzünden postadan postaya aktarılması gerekti. Mesaj, sırayla yakılan ateşler gibi gecede ilerliyordu.
Buenos Aires yanıtladı:
"İçerlerde genel kasırga var. Ne kadar yakıtınız kaldı?"
"Yarım saatlik."
Nöbetçiden nöbetçiye ulaştırılan bu cümle sonunda Buenos Aires'e vardı.
Uçak, otuz dakikaya kadar onu yere indirecek bir kasırga içinde çakılmaya mahkûm edilmişti.

ONSEKİZİNCİ BÖLÜM

Rivière derin düşünceler içindeydi. Artık umudu kalmamıştı, bu ekip gecenin içinde bir yerlerde kaybolup gidecekti.
Rivière bir çocukluk anısıyla başbaşa kalmıştı; bir ceset çıkarmak amacıyla büyük bir su birikintisi boşaltılıyordu. Bu buğdaylar, düzlükler, kumlar gün yüzüne çıkmadıkça,

bu karanlık kütle yeryüzünden akıp gitmedikçe, onlar da hiçbir şey bulamayacaklardı. Yalın bir hayat yaşayan köylüler günün birinde dirsekleri yüzlerine katlanmış, uyuyan iki çocuk bulacaklardı çimenlerin üzerinde, yumuşak bir dipte. Ancak gece onları çoktan boğmuş olacaktı.
Rivière, masallardaki denizlerin dibine gömülen hazineleri düşündü. Bütün çiçekleriyle, bütün işe yaramaz çiçekleriyle gündüzü bekleyen gecenin elma ağaçları. Gece zengindi, renksiz çiçekleri, uyuyan kuzuları, kokuları vardı.
Güne doğru yavaş yavaş ıslak ağaçlar, taze yoncalar, kalın saban izleri tırmanacaktı. Ancak şimdi savunmasız olan tepeler, çayırlar ve dünyanın sakinliğinde bulunan kuzular arasında iki çocuk uyur gibi yapacaktı. Ve görünen dünyadan bir ötekine bir şeyler akıp gidecekti.
Rivière, Fabien'in endişeli ve genç karısını tanıyor; böylesi bir sevgi daha önceleri, yoksul bir çocuğa verilen oyuncak gibi ona da verilmişti.
Rivière, kumanda aletleri üzerinde birkaç dakikalığına yazgısını tutan Fabien'in ellerini düşünüyor. Okşayan ellerini. Bu eller bir göğsün üzerine konmuş ve tanrısal bir elmişçesine orada fırtınalar koparmış. Bu eller bir yüze dokunmuş ve değiştirmiş bu yüzü. Mucizevi eller bunlar.
Fabien geceleyin, bir bulutlar denizinin göz kamaştırıcı parlaklığında dolaşıp duruyor ancak aşağısı sonsuzluğa kesilmiş. İçinde yalnız başına oturduğu birtakım yıldızların arasında yitip gitmiş. Dünyayı ellerinin arasında tutmaya devam ediyor ve göğsünde sallıyor onu. Dümende, insanoğlunun zenginliğinin tüm ağırlığını sıkıyor, bir yıldızdan öte kine, umutsuz bir şekilde, çok sonraları geri vermek zorunda kalacağı işe yaramaz hazineyi dolaştırıyor.
Rivière, bir telsiz istasyonunun onu hâlâ dinlediğini düşünüyor. Fabien'i dünyaya bir tek müzikal bir dalga ya da küçük bir makam gezintisi bağlıyor, ne bir yakınma, ne bir çığlık. Ancak umutsuzluğun hiçbir zaman biçim veremediği katışıksız bir ses.

ONDOKUZUNCU BÖLÜM

Robineau onu suskunluktan çekip aldı:

"Müdür Bey, düşündüm ki... Belki de şunu deneyebiliriz..."
Önerilecek hiçbir şeyi yoktu, ancak iyi niyetini belli etmek istiyordu. Bir çözüm bulabilmiş olmayı, çok isterdi ve biraz da bir bilmecenin çözümü gibi arıyordu onu. Rivière'in asla işitmediği çözümler öneriyordu:
"Bakın Robineau, yaşam içinde çözümler yoktur, harekete geçirilen güçler vardır; onları yaratmak gerekir, ardından da çözümler gelir zaten."
Böylece Robineau kendi rolünü teknisyenler arasında bir işbirliği sağlayarak yürüyen bir güç yaratmakla sınırlıyordu. Pervane poyralarını pastan koruyacak gösterişsiz, kendi yolunda bir güç.
Ancak o gecenin olayları Robineau'yu silahsız yakalamıştı. Müfettiş sıfatının ne karanlıklarda kalan ekibine, ne de kasırgaya bir etkisi vardı. Ekip, artık doğruluk primi için değil, Robineau'nun verdiği cezaları ortadan kaldıran tek bir cezadan, ölümden kaçmak için savaşıyordu.
İşi olmayan Robineau, büroların arasında aylak aylak dolaşıyordu.
Fabien'in karısı görüşmek istiyordu. Endişeye kapılmış olan kadın sekreterlerin odasında bekliyordu. Rivière onu karşıladı. Sekreterler bakışlarını gizlice onun yüzüne doğru kaldırıyorlardı. Kadın tüm bunlardan bir tür utanç duyuyor ve kaygıyla çevresine bakınıyordu; orada bulunan herkes onu reddediyordu. Bir gövdenin üzerinde yürüyormuşçasına işlerine devam eden bu insanlar, içinde insan yaşamının, insan acılarının katı rakamlarla tortular bıraktığı bu dosyalar. Ona Fabien'den haber getirecek işaretler arıyordu. Evinde bulunan her şey onun yokluğunu gösteriyordu. Açılmış yatak, bir çiçek demeti, bir fincan kahve... Hiçbir işaret gözüne çarpmıyordu. Her şey acımanın, dostluğun, anıların düşmanı gibiydi. Herkes sesini yükseltmekten kaçındığı için duyabildiği tek cümle, bordrosunu isteyen bir memurun savurduğu küfürdü. "Tanrım dinamoların bordrosu! Tanrı belasını versin, Santos'a göndereceğimiz bordrolar nerede." Kadın, sonsuz bir şaşkınlık içinde gözlerini adama doğru kaldırdı. Sonra üzerinde bir harita bulunan duvara baktı. Dudakları tir tir titriyordu.

Sıkıntı içinde, biliyordu ki orada düşmanlık veren bir gerçek ortaya koyuyordu, gelmiş olmaktan dolayı pişmanlık duyuyor ve daha fazla dikkat çekmemek için öksürmemeye, ağlamamaya özen gösteriyordu. Kendini alışılmamış, uygun olmayan bir çıplak gibi hissediyordu. Ortaya koyduğu gerçek öylesine güçlüydü ki kaçak bakışlar bıkıp usanmadan, gizlice onu yüzünde okumaya çalışıyordu. Bu çok güzel bir kadındı. Erkekler için mutluluğun kutsal dünyasını ortaya çıkarıyordu. Ona yaklaşırken hangi yüce maddeye dokunduklarını gösteriyordu. Onca bakışın altında kadın gözlerini kapadı. Bilmeden hangi dinginliklerin bozulabileceğini anlatıyordu.
Rivière onu buyur etti.
Az önce ürkekçe, taze teninin, çiçeklerinin, bir fincan kahvenin savunmasını yapmıştı. Hâlâ soğuk olan odada yine dudakları zayıfça titremeye başladı. Açıklanması zor olan bir başka dünyada o da kendine özgü gerçeği görebiliyordu. Hırçın sevgilerden, esirgemezliklerden yana onda ne varsa aşk ve şevkle doluydu, öyle ki tüm bunlar onda bencil ve sıkkın bir yüz yaratmıştı. Oradan kaçmak istedi:
"Sizi rahatsız ediyorum..."
"Bayan beni rahatsız etmiyorsunuz," dedi Rivière. "Ne yazık ki Bayan, sizin ve benim, beklemekten başka yapacak bir şeyimiz yok."
Kadın omuzlarını hafifçe kaldırdı, Rivière bunun ne anlama geldiğini anlamıştı:
"O halde bu lamba, hazırlanmış bu akşam yemeği, bu çiçekler neye yarar..."
Günün birinde genç bir anne Rivière'e şöyle bir itirafta bulunmuştu: "Çocuğumun ölümüne hâlâ alışamadım. Bana acı gelen onun giysilerine rastlamak, geceleri uyandığımda yüreğimi bir şefkatin basması, sütüm gibi o da artık neye yarar..." Bu kadın için de Fabien'in ölümü zor gelecekti, yarından başlayarak, yapacağı her işte, karşısına çıkan her nesnede onu arayacaktı. Fabien usulca evini terk edecekti. Rivière, içinde derin mi derin bir acımayı bastırıyordu.
"Bayan..."
Genç kadın, öz gücünden habersiz, neredeyse gösterişsiz bir gülümsemeyle geri çekiliyordu.

Rivière ağır ağır oturdu.
"Fakat bu kadın bunca zamandır aradığımı bulmama yardım ediyor."
Kuzey alanlarından gelen telgrafların üzerine parmaklar tıp tıp vuruyordu, hafifçe... "Ölümsüz olmak istemiyoruz," diye düşündü, "fakat her şeyin birdenbire anlamını yitirmesini de istemeyiz. Bizi çevreleyen boşluk da böylelikle kendini gösteriyor..." Robineau'ya baktı. Şimdi ona yararsızmış gibi gelen bu orta halli adam artık bir anlam taşımıyordu. Rivière, ona sertçe söylendi:
"İşinizi ben mi göstereceğim?"
Ardından Rivière, sekreterlerin odasına bakan kapıyı itti, Fabien'in kayboluşu, Bayan Fabien'in görmesini bilemediği belirtilerle, kuşkusuz onu etkilemişti. R.B. 903 numaralı fiş, yani Fabien'in uçağı, duvardaki tablonun kullanılmayanlar hanesine çoktan işlenmişti. Avrupa uçağının kâğıtlarını hazırlayan sekreterler, geç kaldığını bildikleri için işi ağırdan alıyorlardı. Şu anda alanda amaçsız olarak bekleyen ekiplerin ne yapacakları soruluyordu. Yaşamın işlevleri neredeyse durmuştu. "İşte ölüm geldi!" diye düşündü Rivière. Yapıtı, rüzgârsız bir deniz ortasında bozulan yelkenliyi andırıyordu.

Robineau'nun sesini işitti:
"Müdür Bey... Altı haftalık evliymişler..."
"Siz çalışmanıza bakın."
Rivière sürekli olarak sekreterlere, sekreterlerin ötesindeki manevracılara, tamircilere, pilotlara bakıyordu. Hepsi de bir usta inancı içinde yapıtı için yardım etmişlerdi ona. Eski zamanların küçük kentlerini düşündü. Bu kentler kimi adalara gitmek için kendilerine gemiler inşa ederlerdi. Gemiler; umutlarıyla doldurmaktı amaçları. insanlarım umutlarım denizdeki yelkenleri şişirebildiğini görmeleri içindi. Hepsi büyümüş, ötelere varmış, bir gemi sayesinde kurtulmuşlardı. "Amaç belki de hiçbir şeyi doğrulamıyor, ancak eylem ölümden kurtarıyor. Bu adamlar gemileriyle ayaktaydılar." Ve Rivière telgraflara bütün anlamları yükseldiğinde, nöbette bulunan uçuş ekiplerine kaygıları bildirdiğinde ve pilotlara dramatik amaçlarını söylediğinde

ölüme karşı savaşacak; rüzgârın denizde bir yelkenliye can verdiği gibi, yaşam onun yapıtlarına can verince.

YİRMİNCİ BÖLÜM

Commodoro Rivadavia hiçbir şey işitmiyor ancak oradan yirmi dakika sonra, bin kilometre uzakta Bahia Blanca ikinci bir mesaj alıyor: "Düşüyoruz. Bulutların arasına giriyoruz." Peşinden Trelew postasında, iç karartan bir metinden alınmış şu iki-üç sözcük: "... Hiçbir şey göremi..."
Kısa dalgalar da böyledir. Ancak burada herkes sağır kesilmiştir adeta. Sonra nedensizce her şey değişir. Durumunun ne olduğu bilinmeyen bu ekip neden sonra, uzayın, zamanın ötesinde, telsiz istasyonlarının beyaz kâğıtlarının üzerinde ortaya çıkar, yazı yazan hayaletlerdir bunlar. Yakıt bitmiş midir ya da pilot, uçak arıza yapmadan önce son şansını mı denemektedir: Çakılmadan yere inmek? Buenos Aires, Trelew'e buyuruyor:
"Bunu ona bir sorun bakalım."

Telsiz dinleme istasyonu bir laboratuvarı andırıyor; nikeller, bakırlar, manometreler, iletken ağlar. Beyaz önlüklü gözetleme operatörleri sessizce basit bir deneyin üzerine eğilmişler.
Yumuşak parmaklarıyla aletlere dokunuyorlar, manyetik alanları araştırıyorlar, altın damarını arayanlar gibi.
"Yanıt yok mu?"
"Yanıt yok."
Bir yaşam belirtisi olabilecek bir not daha ele geçirecekler belki. Eğer uçak ve gövde ışıkları yıldızların arasına çıkarsa kimbilir belki de bu yıldızın şarkısını duyacaklar.
Saniyeler akıp gidiyor. Kan gibi akıp gidiyorlar. Uçuş hâlâ devam ediyor mu? Her saniye yeni bir şans tanıyor. Öyle ki akıp giden zaman her şeyi talan ediyor gibi. Zamanın yirmi yüzyılda bir tapınağa işlemesi, granit içine girmesi ve tapınağı toz haline getirmesi gibi, ne var ki yüzyıllar süren aşınma bir saniyeye yüklenip uçuş ekibini tehdit ediyor.

Geçen her saniye bir şeyler taşıyor. Fabien'in o sesi, o gülüşleri. Suskunluk yer kazanıyor. Uçuş ekibinin üzerine binen ve gitgide ağırlaşan bu suskunluk bir deniz ağırlığında.
Bir bir şeyler söylüyor:
"Bir saat kırk dakika oldu. Yakıt son sınırına ulaşmış olmalı. Artık uçmaları olanaksız."
Ve durgunluk başlıyor.
Dudaklarda yolculuk sonlarını andıran acı, tatsız şeyler beliriyor. İnsanın içini buran, ancak ne olduğu bilinmeyen bir şeyler oldu. Tüm bu nikeller ve bakır kablolar arasında, yıkılmış fabrikalarda da egemen olan bir hüzün hissedilebiliyor. Ortalıkta ne var ne yok hepsi yararsız, gereksiz ve ağır görünüyor; ölü kolların ağırlığı gibi...
Gündüzü beklemekten başka yapacak şey yok.
Birkaç saat sonra bütün Arjantin aydınlanacak ve bu adamlar içinde ne olduğu bilinmeyen bir ağı, kıyıdan ağır ağır çekiyormuş gibi orada öylece duracaklar.

Bürosunda oturan Rivière, insanda kadercilik ağır bastığı zamanlar, yalnızca büyük felaketlerin yarattığı bir tür bozgun duygusu içinde. O yörede ne kadar polis varsa hepsine haber iletildi. Yapacak hiçbir şeyi kalmadı, beklemesi gerek. Ancak ölü evine bile bir çeki düzen vermek gerekir. Rivière, Robineau'yu çağırıyor: "Kuzey alanlarına şu telgraf çekilecek: Patagonya postasında önemli bir gecikme olacağı tahmin edilmektedir. Avrupa postasını daha fazla geciktirmemek için Patagonya postasını bir sonraki Avrupa postasıyla birleştirelim." Biraz öne doğru eğiliyor. Fakat küçük bir çabayla hatırı sayılır bir şeyler geliyor aklına. Ah! Evet. Bunu unutmamak için: "Robineau." "Ne var Müdür Bey?" "Bir not yazın. Bundan sonra pilotların bin dokuz yüz devri aşmaları yasak. Motorlara yazık oluyor." "Peki, Bay Rivière." Rivière biraz daha eğiliyor. Her şeyden önce yalnız kalmaya ihtiyacı var. "Hadi Robineau, hadi dostum.." Karanlıklar içindeki bu eşitlik Robineau'yu ürkütüyor.

YİRMİBİRİNCİ BÖLÜM

Robineau, yürek burukluğu içinde bürolar arasında dolaşıyordu. Şirkette yaşam durmuştu, saat ikide kalkması öngörülmüş olan posta geciktirilmiş ve gün doğmadan önce hareket etmemesi uygun görülmüştü. Yüzleri asık olan memurlar hâlâ bekliyorlardı, ancak bu bekleyişin hiçbir yararı yoktu. Kuzeyde bulunan alanlardan hâlâ yardım haberleri süregiden bir düzenlilik içinde alınıyordu, ancak onların "açık gökleri, dolunayları ve olmayan rüzgârları" verimli bir krallık imgesi uyandırıyordu. Ay ve taş çölü. Robineau, amaçsızca büro müdürünün üzerinde çalıştığı bir dosyayı karıştırırken, onun karşısında, ayakta, küstahça bir saygıyla dosyayı kendisine geri vermesini beklediğini fark etti. Sanki, "İstediğiniz kadar bakın. Nasıl olsa benim..." diyordu. Bu aşağılık tutum karşısında müfettiş çok şaşırdı, ancak hiçbir karşılıkta bulunmadı ve öfkeli bir tavırla dosyayı geri uzattı. Büro müdürü büyük bir soyluluk edası içinde oturmak üzere geri döndü. "Ona gününü göstermeliydim," diye düşündü Robineau. Bunun üzerine kendinden emin adımlarla, dramı düşünerek ilerledi. Bu dram belki de onun çalışma politikasında bir gözden düşmeye neden olacaktı ve Robineau ikinci bir yasa bürünmek zorunda kalacaktı. Sonradan aklına, odasına kapanmış ve ona "Bak dostum..." diyen bir Rivière'in hayali geldi. Bu durumda hiç kimse böylesine desteksiz kalmamıştı. Robineau ona acımaya başlamıştı. Kafasında belli belirsizce yakınma ve sakinleştirme cümleleri baş gösterdi. Çok iyi yargıladığı bir duygu onun kanını kaynatıyordu. Bunun üzerine yavaşça kapıyı çaktı. Yanıt gelmedi. Bu sessizlik içinde kapıyı daha fazla çalmaya cesaret edemedi ve itti. Rivière oradaydı, Robineau, Rivière'in odasına ilk kez kendi isteğiyle, hem de bir dost gibi, savaşta yaralı generali kurşunlar altında sürükleyen, bozgunda onun yanında olan, sürgünde kardeşlik eden bir çavuş gibi giriyordu. "Ne olursa olsun ben sizinleyim," der gibiydi Robineau. Rivière susuyordu ve kafası öne eğik ellerine bakıyordu. Onun önünde ayakta duran Robineau'nun konuşacak cesareti yoktu. Yenilmiş bile olsa karşısında duran arslan onu korkutuyordu. Fedakârlıktan başı dönen sözler hazırlıyordu, ancak gözlerini her kaldırışında, neredeyse bütünüyle eğilmiş olan bu başı, kır saçları ve ne

acılarla ısırılmış dudakları buluyordu karşısında. En sonunda karar verdi: "Müdür Bey..." Rivière başını kaldırdı ve ona baktı. Rivière öyle derin ve uzak düşüncelerden sıyrılmıştı ki belki de hâlâ Robineau'nun varlığını fark etmiş değildi, Ne düşündüğünü, neler hissettiğini ve yüreğine çöken yası kimse bilemezdi. Rivière, kimi şeylerin canlı tanığıymış gibi uzun süre Robineau'ya baktı. Rivière Robineau'ya bakmayı sürdürdükçe dudaklarında anlaşılmaz bir alay beliriyordu. Rivière, Robineau'ya baktıkça Robineau'nun yüzü kızarıyordu.
Öyle ki Robineau oraya, dokunaklı ve ne yazık ki kendiliğinden gelişen bir iyi niyetle insanların budalalığının tanıklığını yapmaya gelmişti, Rivière'e göre.
Kararsızlık Robineau'yu mahvediyordu. Ne çavuş, ne general, ne de kurşunlar vardı onun için. Açıklanması olanaksız bir şeyler dönüyordu. Rivière sürekli olarak ona bakıyordu. Rivière ona bakmaya devam ediyordu. En sonunda Robineau, bitmek bilmeyen bir sıkıntı içinde konuştu:
"Emirlerinizi almak için gelmiştim."
Rivière saatine baktı ve sadece:
"Saat iki olmuş." dedi. "İkiyi on geçe Ascuncion postası alana inecek. İkiyi çeyrek geçe Avrupa postasının hareket etmesini sağlayın."
Robineau şaşırtıcı haberi herkese iletti: Gece uçuşları askıya alınmıyordu. Robineau büro müdürüne yeniden yöneldi:
"Kontrol etmem için o dosyayı bana verir misiniz?"
Büro müdürü önüne geldiğinde:
"Bekleyin." dedi.
Ve büro müdürü bekledi.

YİRMİİKİNCİ BÖLÜM

Ascuncion postası alana ineceğini haber verdi.
Rivière, en kötü saatlerde bile telgraftan telgrafa onun olumlu uçuşunu izlemişti. Bu onun için, tüm bu karışıklıkların ortasında inancının karşılığı ve kanıtıydı. Telgraflardan da izlendiği kadarıyla bu güzel uçuş, en az bunun kadar güzel geçecek binlerce başka uçuşun habercisiydi.

"Geceler boyu artık kasırgalar olmayacak." Rivière şöyle düşünüyordu ayrıca: "Yol bir kez çizildi mi onu izlememek olanaksızdır."
Uçak, alandan alana zengin çiçeklerle dolu hoş bir bahçeden, basık evlerden ve yavaş akan bir sudan geçer gibi Paraguay'dan aşağı inerek tek bir yıldızını bile karartmayan bir kasırganın eteği boyunca ilerliyordu. Yolculuk örtülerine bürünmüş dokuz yolcu, bir kuyumcu vitrinine dayar gibi, alınlarını pencereye vermişlerdi, çünkü Arjantin'in küçük kentleri, yıldızlı kentlerin daha solgun ışıkları altında, geceleyin altınlarını bir bir sayıp dökmeye başlamıştı. En önde bulunan pilot, insanların yaşamından oluşan değerli yükünü, gözleri ardına kadar açık ve ayışığıyla dolu, bir keçi çobanı gibi elleriyle tutuyordu. Buenos Aires pembe ateşleriyle çoktan ufku kapatmıştı ve çok geçmeden büyüleyici bir hazine gibi bütün kayalıklarıyla ışıldayacaktı. Telsizci, sevinç içinde bir sanatın son notalarıymışçasına parmaklarıyla tıngırdattığı son haberleri geçiyordu. Bu ezgiden Rivière anlıyordu. Sonra anteni içeri aldı, ardından biraz gerindi, esnedi; alana ulaşmışlardı.
Yere inen pilot, Avrupa postasının pilotunu elleri cebinde, uçağına yaslanmış olarak buldu.
"Sen mi devam edeceksin?"
"Evet."
"Patagonya postası geldi mi?"
"Onu artık beklemiyoruz; kayboldu. Hava güzel mi?"
"Çok güzel. Fabien kayboldu mu?"
Bu konu üzerinde biraz konuştular. Büyük bir kardeşlik onları cümlelerden uzaklaştırıyordu. Avrupa postası uçağına Ascuncion'dan gelen çantalar yerleştirilirken pilot, hareketsiz, başı yana yatık, ensesi pilot kabininde yıldızlara bakıyordu. Kendinde büyük bir gücün doğduğunu hissediyordu. İçi büyük bir hazla dolmuştu.
"Yüklendi mi?" diye sordu bir ses. "Hadi, hareket ediyoruz."
Pilot yerinden kımıldamadı. Motorunu çalıştırıyorlardı. Pilot uçağa dayadığı omuzlarında bu uçağın yaşadığını hissedecekti. Onca yalan yanlış haberin ardından pilot, sonunda kendine geliyordu: Gidecek... Gitmeyecek... Gi-

decek! Ağzı aralandı ve ayışığı altında dişleri genç bir vahşi hayvanın dişleri gibi parladı.
"Geceleyin dikkatli olun, tamam mı?"
Arkadaşının öğüdünü işitmedi. Elleri ceplerinde, başı yana yatık, bulutların, dağların, ırmakların ve denizlerin karşısında işte sessiz bir gülüş daha başlıyordu. Bir meltemin bir ağacın yapraklarını oynatışı gibi yüzünden geçen zayıf bir gülüş; onu baştan ayağa oynatan bir gülüş... Zayıf bir gülüş, ancak bu bulutlardan, dağlardan, ırmaklardan ve denizlerden daha güçlü.
"Neler oluyor sana?"
"Şu salak Rivière var ya... Benim korktuğumu sanıyor!"

YİRMİÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bir dakika sonra Buenos Aires'i geçecek ve kavgasına yeni baştan başlayan Rivière onun sesini duymak isteyecek. Onun doğduğunu, homurdandığını ve kendinden geçtiğini duymak isteyecek, tıpkı yıldızlara yürüyen bir ordunun harika adımları gibi. Kollarını göğsünde kavuşturmuş olan Rivière, sekreterlerin arasında yürüyor. Bir pencerenin önünde duruyor, dinliyor ve düşünüyor. Eğer bir uçuşu askıya alsaydı, gece uçuşlarının haklı davası kaybedilirdi. Ancak yarın yaptıklarını yadırgayacak zayıfların karşısına çıkarak gecenin içine başka bir uçuş ekibini daha bıraktı. Zafer... Bozgun... Bu sözcüklerin hiçbir anlamı yok. Yaşam bu imgelerin altında ve üstelik başka imgeler hazırlıyor. Zafer bir halkı zayıflaştırır, bozgunsa bir halkı uyandırır. Rivière'in uğradığı bozgun, belki de yaklaşan gerçek zafere bağlanmak demek. Önemli olan süren olaydır. Beş dakika sonra telsiz istasyonları havaalanlarını uyaracaklar. On beş bin kilometre üzerinde, yaşamın kıpırtısı bütün sorunları çözmüş olacak.
İşte bir org sesi: Uçak.
Ve Rivière, sert bakışlarının baş eğdirdiği sekreterlerin arasından geçerek işinin başına dönüyor. En ağır zaferini taşıyan Büyük Rivière! Üstün Rivière!